

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Π Ε Ρ Ι

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΤΟΥ ΚΟΚΚΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Υ π ό

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ Κ. ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ

ΙΑΤΡΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΗΣ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦ. ΚΑΡΑΜΠΙΝΟΥ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΔΩΕΤ.

Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖτο
Καὶ θαμὰ τοῦθ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.

Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. στίχ. 361.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΔΟΣΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ ΠΕΖΑΡΩ
ΤΩ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΩ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩ
Σ. Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΧΑΙΡΕΙΝ!

§. α. Οὐδὲν οὕτω προσφιλὲς καὶ θυμῆρες καθήκον ἀνδρὶ Ἑλληνι, ἐλλογιμώτατε διδάσκαλε, ὡς ἡ μετὰ τῶν πρῶν γενομένων ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμιλία καὶ ἡ διευκρίνησις τῶν ὡς τὰ πολύχροα τῆς Ἰριδος ἄνθη τὴν πρὸς ἀλλήλας συμβολὴν ἐν τῇ οὐρανίῳ ταπεινοφροσύνῃ ἐκ τῶν ὄψεων ἡμῶν ὑποκλεπτουσῶν θεοτερπῶν ἀρετῶν, δι' ὧν οὗτοι ἐν νυκτερινῇ, ὡς εἰπεῖν, τῇ τῆς αἰχμαλωσίας συννεφεῖα γενόμενοι οὐ μόνον τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ εὐφυΐας ἀσβεστον τὴν λαμπάδα διετήρησαν, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὸ στερέωμα κατηγλαΐσαν καὶ τοὺς νικηφόρους αὐτῆς ἄλλους τορῶς διετράνωσαν. Ἐφ' ᾧ καὶ πρεπαδέστατα ἡ Πατρις ἡμῶν τοῖς οἰκείοις βλαστήμασιν ἐπαγάλλεται, καὶ πάντας τοὺς πιστοὺς αὐτῆς υἱοὺς παρακελεύεται, ἵνα τοῖς λόγοις τῶν ἀοιδίμων ἐκείνων ἀνδρῶν, οὓς συνεγράψαντο, θαμὰ τε καὶ ἐπιμελῶς ἐγκρίτωσι, καὶ τὰ καλλίστα καὶ ὀνησιμώτατα ἀπανθίζοντες τὸν τε βίον αὐτῶν πρὸς τὰ βέλτιστα ρυθμίζωσι, καὶ τοῖς τῆς ἀληθείας ἀκαταμάχητοις ὄπλοις περιφρασόμενοι διεκδικῶσι τὰ πάτρια, προσηκόντως ἀπαντῶντες πρὸς τὰς ποικίλας τῶν μισελλήνων ὑβρεῖς, ὅσας οὗτοι κατὰ τοῦ Γένους ἡμῶν χθές καὶ πρῶν ἀφιλανθρώπως ἐξετόξευσαν καὶ νῦν ἔτι οὐ διαλείπουσι. Διὸ οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν, ᾧ φίλων ἐμοὶ ἄριστε, ὅσον ἡμᾶς εὐφρανας τιμαλφῇ κοινωσάμενος δέλτον, ἅτε μὴ μόνον ἀνδρῶν σεβασμίων εὐγραμμά, ἢ οὕτως εἶπω, ἰχνογραφήματα ἐνέχουσαν, ἀλλὰ καὶ γεγραμμένην ὑπὸ τῆς ἀκαμάτου χειρὸς τοῦ μεγαλοφώνου κήρυκος τῆς περιποθήτου ἡμῶν Μητρὸς Θεσσαλίας, τοῦ ἀοιδίμου Πατρός σου (α), ὃν τυραννίδα ἑαυτοῦ ὁ ἐμὸς ἀποκαλεῖ

(α) Τὰς ἀρετάς καὶ τὴν παντοδαπὴν πολυμάθειαν τοῦ ἀοιδίμου ἱεροκήρυκος καὶ διδασκάλου τῆς Θεσσαλικῆς κωμοπόλεως Τυρνάβου Ἰωάννου Οἰ-

πάππος ἔν τινι τῶν ὑπὸ σοῦ δεδωρημένων μοι πέντε πολυτίμων ἐπιστολῶν αὐτοῦ διὰ τὸ τῆς περιποθήτου ἀδελφικῆς μετ' ἐκείνου συναυλίας μὴ φθάσας καταπολαῦσαι (α).

κονόμου τοῦ Πεζάρου περιέγραφεν ὁ μαθητὴς καὶ συγγενὴς αὐτοῦ Κ. Μ. Κούμας ἐν Ἱστορ. τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Τόμ. ΙΒ. σελ. 562. Τὴν δ' ἀγαθότητα αὐτοῦ μαρτυρεῖ καὶ ἡ πρὸς τὸν συμμαθητὴν Γ. τὸν Κρομμύδαν φιλικὴ ἐπιστολή, ἣν ἐκεῖνος ἐκδέδωκεν ἐν Διατριβ. ἐπὶ τῆς καταστάσ. τῆς ἐνεστώσης κοινῆς ἡμῶν γλώσσης σελ. 339. Μόσχα, 1808.

(α) Παρατιθέαμεν εὐχαρίστως τὴν χαρίεσσαν ἰόρτιον ἐπιστολήν, ἣν ὁ ἀείμνηστος ἡμῶν πάππος Κυριακὸς τῷ 1784 ἔγραφε «τῷ λογιστάτῳ διδασκάλῳ κυρίῳ κυρ Ἰωάννῃ τῷ περιποθήτῳ εὐχετικῶς εἰς Τύρναβον», μήπω τῆς ἱεράς τυχόντι λήξεως· εὐ εἰδότες ὅτι καὶ τὸν εὐγνώμονα τέρψει ἀναγνώστην οὐχ ἥττον τῇ τοῦ οἰκιακοῦ ὕφους ἀφελείᾳ καὶ ἀπλότῃ ἢ τῇ ἐν αὐτῇ ζωγραφουμένῃ ἀγνῇ καὶ οἶαν ὁ Σταχειρίτης τὴν τελείαν ὀρίζειται φιλίαν (Ἡθικ. Νικομ. Η. γ. σελ. 449. ἐκδ. Κορ.). Ἐχει δὲ ἡ ἐπιστολή οὕτως· «Χριστὸς ἀνέστη. Εἰς ἔτη ψυχρατώτερα καὶ τῶν βρόντων διαβατήρια. Τὴν ἐμὴν τυρανίδα λαμπροφρῶς περιπτουσόμενος καταφιλῶ.

Ἄντ' ἡς ποθητῆς μοι καὶ παραδοκουμένης τοῦ ἀδελφοῦ ἀπολαύσεως ἔχω καὶ ἐν τῇ παρ' αὐτοῦ γράμματι. Χάρῃ τῷ Θεῷ τῶ οὐταῖς οἰκονομήσαντι καὶ συνεργήσαντι. Μενεῖ καὶ ἄλλοτε τὸ ἐμὸν ἐντρέφῃμα ἐν τῇ τῆς Πατρὸς τύρῃ, οὕτω δόξαν τῷ Θεῷ ἴσως, ἵνα καὶ πατρὶ καὶ πατρίδι τὰ λοιπὰ ὀφειλόμενα ὁ φίλος ἀφοσώσῃται. Τί πάθω; συμπαραμενῶ καὶ συντυρβασθῆσομαι καὶ ἐλπῶ ἐπὶ Κύριον, καὶ αὐτὸς ποιήσει. Πολλὰ γὰρ κέκρυπται ἐν τοῖς ἀοράτοις θησαυροῖς τῆς αὐτοῦ προνοίας· ἐπὶ δὲ τῇ βίβλῳ καὶ τὰ μήπω πεπραγμένα γεγραμμένα τυγχάνει. Καὶ μή μου, πρὸς φίλιου, ὡς παραπαίοντος καὶ τῆν ἄλλως τὰ τοιαῦτα πνευματικεομένου κατείπη· ἀλλὰ κατοπτριζόμενος ἀδόλως τὴν ἐν σοῖς στέρνοις καρδίαν μου, εὐ οἶδ' ὅτι καὶ ἀποδέξῃ καὶ συναντιλήψῃ καὶ συνομολογήσεις καὶ τὰ πρὸς κοινὴν παραμυθίαν πραγματεύσῃ τῇ τοῦ κρείττονος συναντιλήψῃ, ὡς γε ἑμαυτὸν πείθω· γίνονται. Θαμινώτερον δὲ κίνει τὴν γραφίδα πρὸς παραμυθίαν τοῦ ταῖς ἐλπίσι τρυφῶντος ταῖς ἐπὶ τὴν ξυναυλίαν ἀδελφοῦ κὰν τοῖς γράμμασι μόνοις τοῖς παρὰ σοῦ ἀναπνεόντος. Ἰγυαίνεις τὸν διπλοῦν ἄνθρωπον. 1784. Ἀπριλ. 5. Τζαριτζάνη».

Καὶ ταῦτα μὲν αὕτη, τῶν δ' ἄλλων τεσσάρων οὐχ ἥττον κάκεινων περιέργων τὴν ἐκδοσιν εἰς ἄλλοτε ἀναβάλλομεν.

§. β'. Παρακελεύη δέ με λίαν φιλαγάθως καὶ πρὸς διαφώτισιν τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ περιεχομένων. Καὶ σύννοια μὲν ὅσον ἀγάλλη καὶ χαίρεις αὐτός τε μελετῶν, ὅση δύναμις, καὶ τοὺς ἄλλους ὁρῶν μαστεύοντας καὶ φιλοκρινούντας τῆς τε προγονικῆς φιλοκαλίας τὰ καλλιτεχνήματα καὶ τῆς πατρῴας σοφίας τὰ κειμήλια, καὶ δι' αὐτῶν τῆς τοῦ Γένους ἱστορίας πολλὰ χωρία τοῦ τῆς ἀγνοίας παχυλοῦ σκότους ἀπαλλάσσοντας. Ἐθαύμασα δὲ τὴν σὴν ταπεινοφροσύνην, «ὅτι (ἴνε τὰ τῆς Βασιλείου τῆς Ἐκκλησίας σάλπιγγος οἰκειότερον εἶπω) καὶ μαθεῖν καταδέχη τὴν τοῦ διδάσκειν τάξιν πεπιστευμένος, καὶ μανθάνειν παρ' ἡμῶν, οἷς οὐδὲν μέγα πρόσεστι πρὸς γινῶσιν». Ἰπήκουσα δ' οὖν τῇ σῇ φιλοκαλῶ παρακελεύσει καὶ περ ὀλίγης τῆς περὶ τὰ προσφιλῆ μοι ταῦτα σπουδάσματα σχολῆς εὐμοιρῶν, εὐλαθούμενος δὲ μὴ σε παντάπασι τῶν ἐλπίδων ἐξαμαρτόντα καταδείξας λυπήσω καὶ νόμων φιλίας παραβάτης ἐξελεγχθῶ. Διὸ δὴ τὴν τε ὑπὸ σοῦ γεγραμμένην περιληπτικὴν τοῦ χειρογράφου ἐπιγραφὴν ἐδημοσίευσα διὰ τοῦ 466 φύλλου τῆς ἐφημερίδας τῶν Φιλομαθῶν, ἐκδιδούσης τὴν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Κωνσταντιῦ τοῦ Α' γεγραμμένην πραγματείαν «Περὶ τῶν μετὰ τὴν βίβλιν ἐκ τοῦ κληροῦ ἀρετῆ καὶ τιμῆς δεία διαπρεψάντων», καὶ οὖν τῶν ἐκ τῆς βίβλου παρπουμένων μοι σχολῆς τυχῶν κινῶν σε ποιησομαι τὰ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐπιστολῶν ὡς ἔστι μοι ἀναμνηθῆναι διευκρινῶν κατὰ διαλείμματα.

§. γ'. Καὶ δὴ πρῶτον σοι τῆς ἐν αὐτῷ 46 ἀριθμουμένης Φραγκίσκου τοῦ Κόκκου ἐπιστολῆς τὰ ἐχόμενα ἐκθέσθαι πειράσομαι. Καὶ τὸ μὲν ἐπάνωμον τοῦ γράφοντος οὐχ οὕτω ξένον ἡμῖν ἔδοξεν, εἰδούσιν τόν τε παρὰ Σουίδας δι' αὐτοῦ κυριωνυμούμενον τοῦ Ἰσοκράτους μαθητὴν (α), καὶ τὸν ἐν τῷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγίου Νικοδήμου σε-

---

(α) «Κόκκος ῥήτωρ Ἀθηναῖος μαθητὴς Ἰσοκράτους λόγους ῥητορικοὺς» (ἴσ. ἔγραψε). Σουίδας λ. Κόκκος.

μυνομένω ἱερῶ ναῶ τῆς Ἀθήνησι Ῥωσσικῆς Ἐκκλησίας τεθαμμένον Ἰωάννην τὸν Κόκκον (α), καὶ τοὺς παρὰ τῷ Παχυμέρει Κόκ-

(α) Ὡς δηλοῖ ἡ ἐπὶ τοῦ νοτίου τοίχου τῆς ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένη ἐπιγραφή, ἦν κἀν τῇ Ἀρχαιολογικῇ ἐφημερίδι (Φυλ. 34. σελ. 937) ἐκδεδομένην οὐ πᾶν τι ἀκριβῶς, πάλιν ἐκδιδόαμεν ἔχουσαν ὡδί· «Μηνὶ Μαΐω ἰβ. ἡμέρα β'. ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Ἰωάννης ὁ Κόκκος· ἔτους ς.ψλ. Ἰνδικτ. δ.» ἦτοι κατὰ τὸ 1222 σωτήριον ἔτος. Τὸ δὲ μετὰ τὴν ἰνδικτιῶνα δ. λείψανον ἐκληπτέον τοῦ ἐξηλειμμένου τῷ χρόνῳ (ὡς καὶ τὸ χάσμα μαρτυρεῖ) «δεκάτης», ἀλλ' οὐχὶ ἀριθμητικὸν τοῦ τέσσαρα σημαντικόν· τῇ γὰρ δεκάτῃ ἰνδικτιῶνι προσήκει ὁ τοῦ 6730 δημιουργικοῦ ἔτους Μάιος. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὕτη ἡ ἐπιγραφή πόσης ἔχεται ἀληθείας ἡ τοῦ Γαλάτου Βύχωνος ὑπόνοια, μὴ καὶ αὐτὸς ὁ ναὸς ἐκ Δυτικῶν τὴν ἀρχὴν ἔλκει, ὡς περὶ δὴ σπουδάζει ἀποδείξει πάντας, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐλάχιστον τῆς Φραγγικῆς δυναστείας εὔρεν ἢ γοῦν εἶδεν εὔρειν ἴχνος· οἷον τὸν παρὰ τῇ νῦν μητροπόλει ναῖσκον τοῦ Σωτῆρος (ὃν κακῶς ὀνομάζει Καθολικὸν τῶν Ἀθηνῶν), ὡς τὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου φέροντα οἰκίσματα, τὸν ἐν Δαφνίῳ ἐκ τοῦ ἐν ἐγγράφῳ τινὶ ὀνόματος Delfina κιλ. (Bl. Boushon, La Grèce continentale et la Morée pag. 131. Paris, 1843)· Ἀπορροῦν δὲ πῶς ὁ τὴν Ἑλλάδα περιελθὼν πρὸς καταγραφὴν τῶν ἐν αὐτῇ τῆς Φραγγικῆς δυναστείας σωζομένων μνημείων σοφὸς Ταλάτης καὶ οἱ κατ' αὐτὸν οὐχὶ ἀπλῆς χρόνῳ ἱστορικῆς καὶ ἀρχαιολογικῆς γνώσεως, ἀλλ' ἵνα «καταδείξωσι τὰς ἐλπίδας καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ λατινικοῦ πολιτισμοῦ ἐπιπέσσαντα ἐν Ἑλλάδι», ὡς λέγει ὁ Mas Latrie (Hist. de l'île de Chypre etc. T. 3. pag. v)· πῶς οὖν οὔτοι παρατρέχουσι τὰ ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν μνημονευόμενα ἑλληνικὰ μνημεῖα, ὅπου οὐ μόνον ἐν Ἀδριόλῃ κατὰ τὸν ἰβ αἰῶνα κοινόβιον Ἑλλήνων κληρικῶν ἦν ἐγκαθε-
 ραμένον, ἀλλὰ κἀν τῇ Μασσαλίᾳ, «πόλει μεγίστῃ Φωκαῶν ἀποικία» (Σκύμνου Περιηγ. ς.χ. 209), «τῇ τοσοῦτον φιλέλληνας τοὺς Γαλάτας κατασκευασάσῃ, ὥστε καὶ τὰ συμβόλαια ἑλληνιστὶ γράφειν», ὡς ὁ Γεωγράφος φησὶ (Στράβ. Γεωγρ. Δ. σελ. 184. πρὸβ. καὶ A. Brückner Histor. Republic. Massiliensium pag. 77. Gottingae, 1826), καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἐνδόξου καὶ μουσοτρόφου Γαλλίας Ἑλλήνες διέπρεψαν, οὐχὶ ξίφει καὶ βίᾳ καὶ πυρὶ καὶ λόγοις δολοῖς συνελαύνοντες τοὺς κατοίκους πρὸς τὰ ἑαυτῶν νόμιμα, ἀλλὰ τῷ λογίῳ καὶ ἐμπολαίῳ Ἑρμῇ ἀνθρωπίζοντες τοὺς ἑτεροδόξους (βλ. Jourdain Recherches crit. sur l'age et l'origine des traduct. Latines d' Aristote pag. 48. Paris, 1819).

κους μοναχούς (α)· ανέμνησε δ' ἡμᾶς καὶ ἡμέρας ὀδύνης, τὰς τῆς πολυωδύνου τῆς βασιλευούσης πολιορκίας, ὅτε «*Ίάκωβος Κόκκος, ὡς φησι Γεώργιος ὁ Φραντσῆς, ὁ Ἐνετὸς ἀνὴρ ὀξύτερος ἦν ὤτου (ἴσ. γρ. ὅ,τι) ποιῆσαι ἔλεγον· αὐτὸς ἐνεπιστεύθη τοῦ πέρας δῶσαι τῆς ὑποθέσεως*» (β)· ἢ δ' ὑπόθεσις ἦν ἐμπρῆσαι τὰς ἐν τῷ λιμένι φερομένας τριήρεις, καὶ μετὰ τεσσαράκοντα θαρσαλέων καὶ μεγαλοψύχων νέων ἐπιχειρήσας ὑπὸ προδοσίας ἀπέτυχε. Καί τις

(α) «*Κόκκος δὲ μοναχὸς καὶ τοὺς κατ' ἐκείνον ἔω*». Γ. Παχυμέρ, *Μιχαήλ Παλαιολ. Ζ.* σελ. 271 ἐκδ. Βενετ. 1729. Ζητητέον δὲ τί ἄρα καὶ δηλοῖ ἡ φράσις αὕτη τοῦ ἱστορικοῦ· εἰ μὲν γὰρ τις τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦτου ἐκδότου Ποσαίνου σεσημειωμένα (σελ. 29), ὡς ἐκ κοκκινόχρου ἐνδύματος οὕτω κληθέντας αὐλικούς μοναχούς τὸ Κόκκος δηλοῦν ὑποφωμένους, ἀποδέξαιτο, ἐπαπορήσειεν ἂν πῶς τοῦ περιπορφύρου τούτου μοναχικοῦ σχήματος οὐδαμῶ ἀλλαχῶς μνεία γέγονε. Καὶ δικαίως ἄρα καὶ αὐτὸς ἐπέχειν περὶ τούτου ἔγνωκεν. Ἡμῖν γοῦν δοκεῖ Κόκκος κεκλήσθαι οὐχὶ τάγμα, ἀλλὰ δύο ἴσως ἢ καὶ πλείονας μοναχούς ἐκ συγγενείας γνωρίζομενους μᾶλλον ἢ ἐξ ἄλλης τινος σχέσεως πρὸς τὴν τῶν Κόκκων οἰκονομίαν, ἣς μέρος, ὡς εἴκοι, κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα εἰς Δύσιν ἀπεδήμησαν (ὡς ἐφεξῆς εἰσησεται)· ἄλλως τε δὲ οὐδὲ πολὺ τοῖς χρόνοις τοῦ προμνησθέντος Ἰωάννου ἀφαστᾶσιν. Αἱ γὰρ τοῦ θηριώδους ἐκείνου Μιχαήλ, ἃς ὁ Παχυμέρης ἐκτραγωδεῖ, κακουργίαι περὶ τὸ 4480 ἐγίνοντο, καὶ τότε οἱ Μοναχοὶ αὐτοῖς ἐπαθόν ἀπερ ἐπαθον. Τὸ δ' ἐφεξῆς τῆς φράσεως «*τοὺς κατ' ἐκείνον*» ὅπερ ὁ Ποσαῖνος «*qui apud illum*» μεταφράσας «*neque imperatorem*» ἐπέξηγησεν (ὡς εἰ ἐκεῖτο τοὺς περὶ ἐκείνον, ἢ γοῦν τοὺς παρ' ἐκείνῳ) διορθωτέον, οἶμαι, «*τοὺς κατ' ἐκείνους*», δηλονότι τοὺς ὁμοίους ἐκείνοις (τοῖς Κόκκοις) τὸ φρόνημα, εἰ μὴ τὸ ἐκ εἰ ο ν εἰς τὸν προμνημονευόμενον (αὐτόθι) Περιστερὴν γραμματικώτερον ἀνενεγκεῖν προέλαιοιτο. Ὅποσον δ' ἄχαρι καὶ πρὸς τὸν λόγον ἀπεμφαῖνον τὸ φῶς, ὅπερ τῷ Ἰησοῦτῃ τούτῳ δυσὶν ἔτεσιν ὕστερον τῆς προμνησθείσης τοῦ κ ο κ ο εἰς ἐκδοχῆς ἐπέλαμψεν (ὡς αὐτὸς δευμωρότερον γράφει ἐν τῷ μετὰ τὸν Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγ. τοῦ Παχυμέρου γλωσσαρίῳ σελ. 28) ἐκ τῶν τυφλῶν, τῶν ἐν Ἀνδρόνικῳ τῷ Παλαιολόγῳ (Β.βλ. α. 21. δ. 33. σελ. 35, 214) μνημονευόμενων, οὐ αὐτὸν ὠδήγησαν, ὥστε παλινωδήσαντα γελοῖως τυφλότητος δηλωτικὸν τὸ Κόκκος εἶναι διατεινέσθαι, ὡς ἐκ τοῦ caecus παραφθαρέν, περιττὸν καὶ λέγειν.

(β) Φραντσ. Χρονικ. Γ. δ. σελ. 57 ἐκδ. "Ἄλτερ.

ἡμᾶς ὑπόνοια ὑπείσῃλθε, μή τοι ὁ Ἐνετὸς καλούμενος Κόκκος (α) συγγενὴς πως τυγχάνει τῷ μετὰ τρεῖς πεντηκονταετηρίδας γράφοντι Κόκκῳ, ὃν Ἕλληνα ὄντα πρὸς τοῖς ἄλλοις δείκνυσι καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστολή, ἐν ἣ γράφει τῷ ἐκ Μονεμβασιάς Γαβριήλῳ τῷ Φιλαδελφείας, «πρὸς τὸ συνοῖσον τῷ γένει τὰς διατριβὰς ἐν τῇ πό-

(α) Τὰ περὶ τῆς Ἑνετικῆς οἰκογενείας τοῦ Κόκκου τούτου ἐμβριθῶς ἄμα καὶ ἐπιχαρίτως ἐκτίθησι μετὰ τῆς ἐνδεχομένης ἀκριβείας ὁ σοφὸς καὶ φιλέλληνη Ἑνετοκρῆς Ἐμ. Κικόνγας (Cicogna, Delle Inscrizioni Veneziane T. 5. pag. 257—269). Κατάγει δ' ἐμμαρτύρως αὐτὴν τὸ μὲν πρῶτον Καύκων εἶτα δὲ Cocho καὶ Coeco ἐπωνυμουμένην ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα λέγει μεταναστεῦσαι διὰ Δυρράχίου καὶ Μαντούας εἰς Ἑνετίας. Δηλῶν δὲ καὶ πῶς τοῖς εὐγενεῖσι συγκατηροῖθηται καταλέγει πολλοὺς ἀξιολόγους ἐξ αὐτῆς ἄνδρας, ἐν οἷς καὶ δύο Φραγκίσκους καὶ τρεῖς Ἰακώβους, πρῶτον μὲν αὐτὸν τὸν πολεμικτὴν (οὗ τὰς δυνάμεις καὶ τοὺς συγκαταποντισθέντας ὁ αὐτόπτης, φησὶν, ἀφηγγείται Π. Βάρβαρος), δεύτερον δὲ (ὁ δὲ τρίτος τῷ 1537 γεννηθεὶς ἦν κανονικὸς ἐν Παταβίᾳ) τὸν τῷ 1534 ἀρχιεπίσκοπον Κερκύρας ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος προχειρισθέντα καὶ πολλὰ ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ποιήσαντα. Τοῦτον δὲ διεδέξατο τῷ 1565 ὁ ἀδελφιδοῦς Ἀντώνιος, ὃς καὶ βιβλιδάριον ἐγράψε μετ' ἐπιγραφῆς «De Graecorum recentiorum haeresibus», εἰς 31 ἀναθεμάτων τὰς τῶν Ἑλλήνων αἱρέσεις. Κατ' αὐτὸν δὲ ὁ Ἀλλάτιος (De consensu eius pag. 4053) γράφας ἀμαθῆ καὶ ἄκριτον καὶ ἀπατεῶνα τὸν γράψαντα ἐξελέγη· καὶ καθ' ἡμᾶς δ' ὁ καλὸς κάθαρός Ι. Βελούδος ἐν τῇ πρὸς τὸν Κικόνγαν ἐπιστολῇ (ἐκδοδομένη ἐν τῷ αὐτῷ πολυμαθεῖ συγγράμματι T. 5. pag. 265. πρβλ. καὶ T. 2. pag. 84, 154) ἐν πνεύματι εἰρήνης κατεδίκασεν αὐτὸν ἀναιρῶν τὰς τοῦ ὑπερασπίσαντος Σιμωνίου στρεψοδίκους εἰκασίας. Ἐσχάτον δὲ τῆς οἰκογενείας γόνον φησὶ γενέσθαι τὸν τῷ 1839 τελευτήσαντα Ἰωάννην Κόκκον. Καὶ θυγατέρας δὲ Ἀντωνίου Κόκκου εἰδήμονας τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης μνημονεύει Ἰωάν. ὁ Σαυερβρέης (De Foemina. editione. §. 47. Lipsiae. 1674). Εἰ δ' ὁ τῷ 1560 ἐν τοῖς στρατιωτικαῖς διαπρέπων ἢ μᾶλλον ὁ τῷ 1570 ἐν λόγοις (οὗ καὶ ποιήματά τινα σώζονται ἢ φησι Κικόνγας) ἦν ὁ πατὴρ αὐτῶν, ἄλλοις εἰρήσθω. Ἀλλὰ καὶ Μαγδαληνὴ Κόκκου εὐγενὴς Κρήσσα σύζυγος συνταγματάρχου τινὸς Φραγκίσκου Μουδατίου (Muazzo) ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ Ἑνετικοῦ στρατοῦ διαπρέψαντος ἀναφέρεται παρὰ τῷ Κικόνγᾳ (Inscrizioni etc. T. 3. pag. 395).

λ ει ποιείσθαι» (α). Τὸ δὲ ξενικὸν ὄνομα οὐδαμῶς ἐστὶν ἄηθες,

(α) Περὶ τῆς συγγενείας τῆς ἐν Νάξῳ ἔτι καὶ νῦν διαπρεπούσης οἰκογενείας τῶν Κόκκων πρὸς τὸν Ἰάκωβον εἶκασε πρὸ ἡμῶν καὶ ὁ φιλόπονος ἱατρὸς Δεκιγάλλας, δημοσιεύων ἐν τῇ Νέᾳ Πανδώρα (Τόμ. Η. σελ. 494) οἰκότημον τῆς οἰκογενείας ταύτης, καὶ τεκμαιρόμενος ἐκ τούτου ὅτι ἐξ Ἐνετῶν τὴν ἀρχὴν ἔλκει. Ἡ δ' εἰκασία αὕτη πιθανολογεῖται μὲν καὶ ὑπὸ τῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ χρήσεως τοῦ ὀνόματος Ἰάκωβος, ὅπως ἐκαλεῖτο ὁ τε τὴν ἔτι καὶ νῦν τῇ τῶν Κόκκων οἰκογενείᾳ προσήκουσαν Μονὴν τῆς Ἵψηλοτέρας (περὶ ἧς ἐροῦμεν καὶ ἐξῆς) καθιδρύσας πατὴρ τοῦ Φραγκίτικου (ὡς δῆλον ἐκ τῆς τῷ Ἰανουαρίῳ τοῦ αἰχ γεγραμμένης ὑπ' αὐτοῦ ἐβδομηκοντούτου κτιτορικῆς διατάξεως, ἧς ἀπόγραφον ἐπίσημον ἀπόκειται ἐν τοῖς τοῦ ἐνταῦθα Ἰπουργεῖου τῶν Οἰκονομικῶν ἀρχείοις), καὶ ἕτερος Κοκκίδης ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ Γ'. προϊστάμενος αὐτῆς (ὡς μαρτυρεῖ Πατριαρχικόν τι γράμμα περὶ τῆς αὐτῆς Μονῆς «ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ 8. Ἰνδικτ. δα. ἦτοι τοῦ 1726 σωτηρίου ἔτους γεγραμμένον» ἀπόκειται δὲ καὶ τούτου αὐτοῦ ἀπόγραφον) καὶ εἰ τις ἕτερος. Ὑποβεβαιουῦται δὲ ὑπὸ τῆς μεγίστης ὁμοιότητος τοῦ οἰκότημου τούτου πρὸς τὸ ὑπὸ Κικύονα περιγραφόμενον. Ὁ γὰρ φησὶ καὶ μετὰ δύο ἰπικῶν ταγματῶν 1252 εἰς Κρήτην στρατεύσαντος Πέτρου Κόκκου υἱὸς Νικόλαος ἐλὼν τῷ 1260 σημαίαν τινὸς τῶν Γενουσησίων στραταρχῶν Φιέσκων ἐνέγραψε τῷ τοῦ σήματος αὐτοῦ φερόντι τὰς τῆς σημαίας τρεῖς κόκκους ταινίας ἐπὶ λευκοῦ πλαισίου τοσαύται δὲ καὶ τῷ ὑπὸ Δεκιγάλλα ἐνδεδομένῳ εἰκόνητι. Ταύτης ἄρα ἀπόμοιρά τις μετὰ τὸ 1260 πάντως ἀπάρσεν τῶν Ἐνετιῶν ἢ εὐθὺς τῆς Νάξου κατέπλευσε, καὶ τὸν παπισμὸν ἀποποιήσασα τὴν προγονικὴν ὀρθόδοξιαν ἠσπάσατο, ἣ τὸ μὲν πρῶτον μετὰ τοῦ προσημνημονευθέντος Πέτρου ἢ καὶ ἄλλου εἰς Κρήτην κατήρην, ὅπου πολλοὶ τῶν Λατίνων εὐγενῶν τε καὶ ἄλλων κατὰ τὸ 1448 μάλιστα τῇ ὀρθῇ προσῆλθον πίστει (βλ. Cornelij Creta Sacra T. 2. p. 374—373), ἐκεῖθεν δ' ὀρθόδοξος εἰς τὴν Νάξον διεπεραιώθη. Οὐδαμῶς δ' ἄπιστον εἰς Βενετία τετηρημέναι αὐτὴν τὸ πατρῶον δόγμα. Τοσαύτης γὰρ ἐκεῖ ἀπῆλαυον οἱ Ἕλληνες περὶ τὰ θρησκευτικὰ ἐλευθερίας, ὥστε μέχρι τοῦ 1437 καὶ τοῖς ναοῖς τῶν ἀρχόντων ἐξεῖναι αὐτοῖς (ἔχουσιν, ὡς εἴκειν, ἰδιαιτέρα παρεκκλήσια) τελειουργεῖν, ὡς ἡμῖν πιστοῦται ὁ τὸν ὀρθόδοξον Ἑλληνισμὸν ἐν τῇ πρώτῃ τῷ Ἀδρίου βασιλίδι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐπαξίως ἐκπροσωπῶν φίλος Ἰωάννης ὁ Βελουδὸς ἐν τινι τῶν ἀξιολόγων αὐτοῦ συγγραφῶν (βλ. Sulla Colonia Greca orient. stabil. in Venezia pag. 4), δι' ὧν α παρέχει, ὡς ὁ ἀοιδίμος Μουστοξύδης εἶπεν, ἐν μέσῳ τῶν ἀλ-

καὶ πρὸ τῆς ἀλώσεως μετὰ τῆς φραγγικῆς ἐπιμιξίας εἰς ἡμᾶς εἰσχωμάσαν, ὡς μετ' ἄλλων μαρτυρεῖ ὁ παρὰ τῷ Φραντσῆ Φραγκίσκος ὁ Τόλεδος, ὁ τοῦ Κωνσταντίνου συγγενής, «ὄν ἔλεγον ἐκ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τὸ γένος ἔλκειν» (α), καὶ μετὰ ταῦτα πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ μάλιστα ἐν ταῖς τοῦ Δίγαίου καὶ Ἰονίου νήσοις μετὰ τοῦ θηλυκοῦ Φραγκίσκη ἐπικρατήσαν, καὶ νῦν ἐτι διασωζόμενον (β).

λογενῶν, ὡς οἱ πάλαι ἐκεῖνοι Ἰταλιῶται, εὐγενὲς τῆς πατρίδος τεκμήριον» (Ἑλληνομνήμον. σελ. 445). Ἄλλὰ τὰ περὶ τούτων ἐλπίζομεν διευκρινήσειν ἀσμένως καὶ εὐγνωμόως τοὺς τῇ ἐπωνυμίᾳ ταύτῃ σεμνονομένους Ναξίους, εἴπερ γενεαλογικὰ ἔχουσι γράμματα, καὶ τὴν φιλόκαλον τοῦ Κικίονα πολυμάθειαν παρακαλοῦμεν διαφωτίσαι τῷ τῆς ἀγαπητῆς ἀληθείας φωτὶ καὶ τὸ τῆς μεταναστάσεως τῶν Κόκκων σκοτεινὸν ἡμῖν γε χωρίον.

(α) Φραντσ. ἐνθα ἄνωτ. — (β) Φραγκίσκος ἐκαλεῖτο ὁ τοῦ ῥητορικωτάτου Μηνιάτου διδάσκαλος Σκαῦρος ὁ Κρήτης καὶ Προσσαλέντης ὁ Κερκυραῖος καὶ Τρίμης ὁ Ἀθηναῖος, ὁ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν Πίση διδάξας κάκει τελευτήσας καὶ ταφείς ἐν τῷ ἀγίῳ Νικολάου ναῶ τῶν Δυτικῶν. Ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου αὐτοῦ κεῖται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή. D. O. M. FRANCISCO IOANNIS TRIMI ATHENIENSIS PHILOSOPHIAE AC SACRAE THEOLOGIAE DOCTORI PRISTINAE PATRIAE LINGVAE IN PISANO GYM. PROFESS. EXIMIAE QUAE PIETATIS, QUAE TESTAMENTO ENIUIT, VIRO, IACOBUS LANFRANCHUS CAN. PIS. ETC. POS. AN. D. 1627. (βλ. Aless. da Morrona, Pisa illustrata etc. T. 3. pag. 143. Livorno, 1812). Τοῦτον δ' ὁ Ἀλλάτιος (De consensu etc. p. 990) καὶ ὁ μεταγραφεὺς αὐτοῦ Ῥοδοτᾶς (Dell' origine — del rito Greco in Italia T. 3. p. 484) Τρίνον κακῶς μετανόμασαν. Σῶζεται δ' ἐνταῦθα τὸ ἐπάνωμον τοῦτο φέρουσα οἰκογένεια, ἧς προεξάρχει ὁ τῶν ἐξαρθρώσεων ἐμπειροτάτος θεραπευτῆς Χρῆστος Τρίμης. Καὶ ταῦτα περὶ τούτων. Καὶ ναοὶ δ' ἀνίδρυντο ὑπὸ τῶν Φράγγων ἐν Ἑλλάδι εἰς τιμὴν τοῦ Λατίνου ἀγίου Φραγκίσκου, οὗ εἰκόνα ἐν Ῥώμῃ ὁ Ἑλλην Θεοσκόπουλος ἐποίησε (βλ. Ἑλληνομνήμον. σελ. 272) οἷον τὸ ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Ζακύνθου εἰς κρατῶνα ἤδη μεταβληθὲν μοναστήριον τῶν Μινωριτῶν (βλ. Π. Χιώτου Ἱστορ. Ἀπομνημον. τῆς νῆσ. Ζακύνθου Τόμ. 6. σελ. 248, 533), τὸ ἐν Χάνδακι τῆς Κρήτης, κοινόβιον τῶν αὐτῶν (ἐνθα καὶ τοῖς ὀρθοδόξοις αἰτησαμένοις διὰ τῶν φρατῶρων (;) ἐπέτρεψεν ὁ πάπας Ἰωάννης ὁ ΚΓ. τῷ 1414 τελεσιουργεῖν τὰ ἑαυτῶν πρὸς τιμὴν τοῦ

§. δ'. Ἄλλ' οὐδὲν τοῦ ἡμετέρου Φραγκίσκου ἐξευρεῖν ἠδυνήθημεν, ὅτι μὴ ἔξ μὲν καλὰς αὐτοῦ ἐπιστολὰς ἐν τοῖς τοῦ Κορυθαλέως « Τύποις ἐπιστολῶν » πρὸς ὑπόδειγμα μετ' ἄλλων συγχρόνων ἢ καὶ ὀλίγω προγενεστέρων αὐτοῦ λογίων ἀνδρῶν ἐκδομένας (α),

ἄλλοτρίου Ἁγίου), ὅπερ μετὰ τοῦ γαῶ τῷ 1507 κατέπεσε σεισμοῦ γενομένου σφοδροτάτου (Βλ. Fl. Cornelij Crata Sacra T. II. p. 14, 412. Venet. 1755). καὶ ὅ ἐν Κωνσταντινουπόλει, περὶ οὗ λόγον ποιεῖται καὶ ὁ γεραρὸς ἡμῶν φίλος Σκ. Βυζάντιος ἐν τῇ πολυμαθεστάτῃ καὶ κρίσεως μὲν ἐμβριθεῖα πεπικασμένη φράσει δ' ἀκριβεῖα καὶ χάριτι κεκοσμημένη Κωνσταντινουπόλει αὐτοῦ (Τόμ. Β. σελ. 54). Οἷος δ' ἅγιος ἦν ὁ Φραγκίσκος οὗτος ἕξεστι τῷ βουλομένῳ μαθεῖν λατίνῳ διδάσκοντος ἐν Τόμῳ Χαρᾶς σελ. 627.

(α) Τῶν τοῦ Κορυθαλέως Τύπων ἡ πρώτη μὲν ἐκδοσις ἐγένετο τῷ ἀρχιεῖν Λονδίῳ, μετ' αὐτὴν δ' ἡ ἐν Μοσχῶν πόλει τῷ ἀψιδ. Τέσσαρσι δὲ καὶ εἰκοσιν ὕστερον ἔτεσι μετεξέδωκεν αὐτοὺς ἐν Ἑλλάδι Ἁμβρόσιος ὁ Πάμπερις, καὶ τῷ ἀψιδ πάλιν ἐν Βενετίᾳ ὁ ἀρχιμ. Κυπριανός. Τούτων δ' ἡμεῖς ταῖς δυσὶ τελευταίαις ἐντυχόντες ἐν μὲν τῇ τῆς Βενετίας παρετηρησάμενοι, ὅτι ὁ ἐκδότης προοιμιαζόμενος ὁμολογεῖ μὲν μόνον τὴν ἐν Λονδίῳ ἐκδοσιν, μαρτυρεῖ δ' ὅτι « συνέπονται αἱ τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ». Ἄλλ' ἐν τῇ τῆς Ἑλλάδος Ἁμβρόσιος προειπὼν μόνον ὅτι ἐδόξεν αὐτῷ « ἄλλως ἢ πῶς εὐθεσθαι (γρ. ἐκθεσθαι) ἢ (ισ. γρ. ἢ τῇ) ἐξ ἀρχῆς ἀνετέθη ἀγαθὴ πᾶσαν, παραλείπει (οὐκ οἶδ' ἀνθ' οὗτου) οὐ μόνον τὰς τοῦ Φραγκίσκου ἐξ ἐπιστολᾶς, ἀλλὰ καὶ τρεῖς μὲν τοῦ Κορυθαλέως Ἀθήνηθεν τὰς μὲν τῷ ἀχιε καὶ ἀχιε Διονυσίῳ τῷ Μακρῷ, τὴν δὲ τρίτην Νικοδήμῳ τῷ Μεταξᾷ κατὰ τὸ ἀχιθ ἐπεσταλμένας, ἑπτὰ δὲ Μαξίμου τοῦ Μαργουνοῦ πρὸς διαφόρους, μίαν δὲ Κορράδου τοῦ Ριτερχουσίου, ἑπτὰ δὲ Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου, καὶ πέντε Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ. Προστέθεικε δ' ἐν τέλει τῆς βίβλου μετὰ τὴν Ῥητορικὴν « Σημειώσεις τινὰς περὶ ἔτους, μηνῶν, ἡμερῶν καὶ ἰνδικτιῶνος ὑπὸ Σεβαστοῦ ἱερέως καὶ οἰκονόμου Καζορίας συνεργανισθείσας » κτλ. αἱ γὰρ τῷ πολλοῦ λόγου ἀξίῳ Ἐπισκοπῇ (τῷ τυπωθέντι ἐν Κωνσταντινουπόλει αἰὼν) ἐκδεδόνται. Ἀνάσχου δὲ ἡμῶν προσθεῖναι, ὅτι τῆς τοῦ Παμπέριος ἐκδόσεως τὸ παρ' ἡμῖν ἀντίτυπον προσῆκόν ποτε τῷ ἐκ Κοζάνης πρεσβυτέρῳ Ἀμφιλοχίῳ τῷ Παρασκευᾷ φέρεται ἐν ἀρχῇ κατὰ τὴν τότε συνήθειαν ἀξιοσημείωτον διὰ τε τὴν ὀρθογραφίαν καὶ καλλιγραφίαν κατάλογον τῶν ἀποβιώσεων διαφόρων καὶ πολλῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν τῆς Κοζάνης συγχρόνων αὐτῷ, ἐν οἷς καὶ δύο ἀρχιερεῖς, οὓς ἀντι-

καὶ μίαν ἔτι, ἣν Ἰωάννης ὁ Λάμιος ἐν τῇ κατὰ τὸ 1740 ἐν φλωρεντία ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσῃ Συλλογῇ ἀρχαίων ἀνεκδότων (α) μετ' ἄλλων πολλοῦ λόγου ἀξίων φιλοπονημάτων τῶν περὶ τὴν ἰς, ἐκατονταετηρίδα διαπρεφάντων Ἑλλήνων ἐδημοσίευσε. Ταύτην δ' ἀντιγραψάμενος ἀνακρινῶ καὶ σοί, ᾧ φιλότης, ἀπηλλαγμένην, ὅσον γένῃν, τῶν συχῶν καὶ παχυλῶν σφαλμάτων, ἅπερ κατασχημίζουσι διαφθείροντα πολλαχοῦ καὶ τὴν ἔννοιαν τῶν ὑπὸ τοῦ ἀλλογλώσσου τούτου ἐκδεδομένων ἑλληνικῶν κειμένων (β). Ἔστι δ', ὡς ὄψει, γεγραμμένη ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπὸ Νάξου τῇ ἐκκαιδεκάτῃ Θαργηλιῶνος (ἦτοι Ἀπριλίου) τοῦ 1594 (καὶ τοι κακῶς κεῖται ἐν τῷ ἐκδεδομένῳ κειμένῳ αφρδ· διότι καὶ ἀλλαγῶ τὸ β σημαίνον ε κεῖται ἀντὶ τοῦ 90 δηλοῦντος γ) τῷ ἱερομονάχῳ Διονυσίῳ τῷ Κατηλιανῷ τῆς Ἐνετίαις τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐκκλησίας.

γράφουμεν χάριν τῶν περὶ Κοζάνης γραφόντων. Γράφει οὖν ἡ Δψπε. Ἀπριλ. κθ. ἀνεπαύθη ὁ ἱεράρχης Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἰγνάτιος. — Δψπε. Μαΐου δ'. ἐχειροτονήθη ἀρχιερεὺς Θεσσαλὸς ὁ Βερόριατος, προβιβάσθεις εἰς θρόνον ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἰερώνυμ' ἦλθιν εἰς Κοζάνην χειματίσας τοῦ Θεσσαλονίκης μητροπολίτου πρωτοσύγγελλος Ἰακώβου.

(α) Bl. *Deliciae eruditiorum seu veterum ἀνεκδότων opusculorum collectanea* Io. Lamius collegit e tc. pag 83. Florentiae, 1740. Τῆς πολλοῦ λόγου ἀξίας διὰ τὰ περιεχόμενα συλλογῆς ταύτης ἐκ 15 συναπαρτιζομένης τόμων δύο ἔχει ἡ ἐνταῦθα δημοσία Βιβλιοθήκη, τὰ τῷ 1736 καὶ 1739 ἐκδεδομένα. Εὐχῆς δ' ἔργον ἢ ἐν αὐτῇ συμπλήρωσις τοῦ σώματος. Ἐχομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν Βιβλιοθήκῃ πλὴν τῶν προειρημένων καὶ τὸ κατὰ τὸ 1740 ἐκδοθέν, περὶ οὗ ἄνω λέγομεν.

(β) Δικαίως ἀποφαίνεται περὶ τοῦ Λαμίου ἡ λαμπὰς τῆς τῶν κάτω χρόνων Ἑλληνικῆς καὶ Ἰταλικῆς φιλολογίας, ὁ δικαίως νέος Πλούταρχος παρὰ τῶν Ἰταλῶν ἐπικληθεὶς Ἀνδρέας ὁ Μουστοξύδης, ὅτι «τὸ κείμενον τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν ἕαν δὲν ἦναι ἀπειρίας περὶ τὴν γλῶσσαν μαρτύριον, δεικνύει τοῦλάχιστον ἄνδρα ὀλίγον τοῦ κοινοῦ φροντίζοντα καὶ οὐδὲν ἤττον ὑπὸ φρονήματος τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἀξιῶντα» (Ἑλληνομνήμ. σελ. 605, πρὸς καὶ σελ. 339).

τῶν παροικούντων ὀρθοδόξων ἐφημερεύοντι (α). Ἐκ ταύτης δὲ

(α) Τοῦ Διονυσίου τούτου ἐκδέδωκεν ὁ Λάμιος ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει μετὰ τὰς τοῦ Μαργουίνου ἐπιστολὰς πρὸς διαφόρους 32, ὧν τινες μὲν ἀνεπίγραφοι, πολλῶν δὲ καὶ αἱ χρονολογίαι ἠλλείπουσι· μετὰ τούτων δὲ καὶ 46 ὑπὸ διαφόρων, ἐν οἷς καὶ ὁ Φραγκίσκος, γεγραμμένας πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἐν τῇ σελ. 65 ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς Λεόντιον «ἐξιώντι μοι τοῦ ναοῦ· καὶ γὰρ τὰ τῆς ἐφημερίας τότε μοι ἐκεκλήρωτο», φαίνεται ἐφημερεύων· ἐν δὲ τῇ (σελ. 74) ἐπιγραφῇ τῆς «ἀπὸ Βιέννης πόλεως Γερμανικῆς εἰς Βενετίας ἀφθ Χριστοῦ» ἐπισταλείσης αὐτῷ «ἐφημέριον λέγεται τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου». Ὅτι δ' ἐν Ἑνετία διέτριψεν ὁ Κατηλιανὸς καὶ ὁ πάντ' ἄριστος Ἰωάννης ὁ Βελούδος (Sulla colon. Greca etc. pag. 2) ἐδήλωσεν ἄλλοθεν ἴσως μαθὼν, ὡσπερ καὶ ἀλλαχοῦ (βλ. Χρυσασλίδα καὶ Ἡμερολόγ. τοῦ αὐτοῦ, ἐν Βενετία σελ. 41) ὅτι Ζακύνθιος ἦν, ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ (σελ. 90) πρὸς τὸν Κεφαλληνίας ἀρχιεπίσκοπον ὁ αὐτὸς ὑπανίσσεται. Ἐξ Ἑνετιῶν δ' ἔχει γεγραμμένας ὁ Διονύσιος τῷ ἀφγ τὰς σελ. 74—73, τῷ ἀφγα τὰς σελ. 75—77, τῷ ἀφβ τὰς σελ. 77—78, τῷ ἀφγ τὰς σελ. 80, τῷ ἀφγη τὴν σελ. 90, καὶ τὴν σελ. 95 τῷ ἀχθ. Ἐν δ' οὖν ταῖς (σελ. 94 καὶ 93) τῷ ἀχβ καὶ ἀχγ ἐπεσαλμένας αὐτῷ, ὁσιωτάτος καὶ λογιωτάτος ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατράσι προσελέγεται. Ἐν δὲ τῇ (σελ. 95) πρὸς τὸν πρωτοψάλτην τῆς Καλαμάτας τῷ ἀχθ ἐπεσαλμένη, ὅτι αὐτοῦ δηλοῦται, ὅτι προχειρισθεὶς ἐπίσκοπος Κυθῆρων παρὰ τοῦ παναγιωτάτου μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ τῶν λοιπῶν ἁγιοτάτων ἀρχιερέων ἀπέσχετο τοῦ εἶναι τὴν ἐπαρχίαν ἀπίενα κατ' αἴτησιν τῶν περὶ τὸν Κεφαλληνίας ἐπίσκοπον. Πιθανῶς δὲ διάδοχος τοῦ σοφωτάτου Μαξίμου τοῦ Μαργουίνου, τελευταῖος περὶ τὸ ἀχβ (ὡς δῆλον γίνεται ἐξ ἄλλων τε καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸν ἱερομόναχον Ματθαῖον ἐπιστολῆς Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου, ἐκδοσμένης ἐν τοῖς τοῦ Κορυδαλέως Τύποις ἐπιστολ. σελ. 150. Βενετ. 4786) προῦκχεῖριστο ὁ Κατηλιανός. Ἐν γὰρ τῇ (σελ. 82) Ἑνετίῃθεν ἀχρονολογήτῃ πρὸς ἀνώμουν Μονεμβασίας ἐπεσταλμένη ἀποκλαίεται «ὁ Κεφαλληνίας, γράφων, ἐπίσκοπος καὶ οἱ αὐτοῦ συμπολιταὶ ὤρμησαν καθ' ἡμῶν· φασὶ γὰρ χρόνου παρελθόντος ἔλαβον δι' αὐθεντικῷ προσάγματος τὴν ποιμαντικὴν ἐξουσίαν τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου καὶ Κυθηρίας καὶ Κρήτης, καὶ οὐκ ἔωσιν ἡμᾶς ἀφικέσθαι πρὸς τὸ ποιμνιον, ὅπερ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ μέσου τῆς Παναγιότητός σου ἐδωρήσατό μοι· τοίνυν δεῖ ἡμᾶς προαιρουμένους καὶ μὴ, χρόνον μακρὸν διατρίβειν ἐν τῇ ἐνδοξοτάτῃ πόλει τῶν Ἑνετιῶν». Δὸς δέ μοι καὶ τινα περὶ τῆς ἀνωτέρω μνημονευομένης τῶν ἐπισκοπῶν συγχωνεύσεως διαλαβεῖν.

μανθάνομεν καὶ ὅτι ἔμελλε καὶ τὴν εἰς τὴν λογικὴν πραγματείαν

Ὅτι μὲν γὰρ ὁ τῆς Ζακύνθου ἐπίσκοπος ἀνάκαθεν ἄλλος ἢν παρὰ τὸν Κεφαλληνίας δεῖκνυται ἐκ τε τῶν ὑπογραφῶν αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς Συνοδικοῖς ὄροις, οὓς ὁ φιλόπατρις Π. Χιώτης ἐν ἡ πέρυσιν ἐξέδωκεν ἐπιτόμου Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς παρὰ Στεφάνου Κομμητᾶ συνθεθείσης φιλοπόνως συνέλεξε (σελ. 296) καὶ ἐκ τῆς Λέοντος τοῦ σοφοῦ διατυπώσεως, ἔνθα ἐν τοῖς ὑπὸ τὸν κζ. Μητροπολικὸν τῆς Κορίνθου θρόνον ὑποκειμένους ἐπισκόποις τέταρτος μὲν ὁ Κεφαλληνίας, πέμπτος δ' ὁ Ζακύνθου καταλέγεται (βλ. Leunclavij Jus Graeco-Romanum pag. 96). Ἡ δὲ τῶν ἐπισκοπῶν τούτων συγχώνευσις φίνεται γενομένη ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ φθαρτικοῦ πνεύματος τῆς παπικῆς ἀκορεσίας ἐκκαιομένης φραγγοκρατίας (βλ. Κομμητᾶ ἐπιτ. ἱστορ. Ἐκκλ. σελ. 297) τῷ γὰρ 1224 ἀναφέρεται λατῖνος ἐπίσκοπος Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας ὑποκειμένος κατὰ διαταγὴν τοῦ πάπα τῷ Κορίνθου λατῖνου ἀρχιεπισκόπῳ (βλ. Χιώτης ἱστορ. Ἀπομνημον. Ζακύνθ. Τόμ. β. σελ. 126), καταδικωμένων τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων καὶ τοῦ λοιποῦ κλήρου μυριαχῶς καταπιεζομένου ὑπὸ τῆς φιλαρκατίας τῶν Ἀποστόλων τοῦ δούλου τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ! ἀπερὶ τῆς Φλωρεντινῆ ψευδοσυνόδου τοῖς Λατῖνοις ἐνεκάλεσαν (βλ. Χιώτης αὐτ. σελ. 248). Τῷ δὲ 1454 Λεονάρδος Β' ὁ Τόκος ὥρισεν τὴν ὡς ἐν ὀρθοδόξῳ ἐπίσκοπον ποιμαντορικὴν τῆς Ζακύνθου Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης, ὑπὸ θρόνου τοῦ τῆς Κεφαλληνίας κλήρου ἐκλεγόμενον καὶ τῷ Κορίνθου ὑποκειμένον (αὐτῶν. σελ. 248). Τοιοῦτος δ' ἐγένετο πρῶτος ὁ τῷ 1454 ἐκλεγείς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ὁ Κεφαλλῆν Γεράσιμος Λοβέρδος (αὐτῶν. σελ. 506). Αὕτη δὲ ἡ διάταξις φαίνεται ἐπικρατοῦσα ἐν πάσαις ταῖς παπαῖσις ραδιουργίαις καὶ κατεπεμβάσει καὶ ἐπὶ Ἐνετοκρατίας μέχρι τοῦ 1640, ὅτε ἡ ἐπισκοπὴ εἰς ἀρχιεπισκοπὴν προειβιάσθη ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον ἀμέσως ὑποκειμένην (βλ. Κομμητᾶ ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 299—300). Ὁ Κυθῆρων μέντοι ἐπίσκοπος τῷ Μονεμβασίας ὑποκειμένος διετέλει ἀδιάσειστος (Κομμητ. αὐτ. σελ. 297). Καὶ ἀμφίβολον ἡμῖν δοκεῖ, εἴ ποτε κατ' αὐθεντικὸν πρόσταγμα, ὡς ἐν ταῖς ὑπὸ Καττηλιανῷ εἰρημένοις λόγοις τοῦ Κεφαλληνίας φαίνεται, ἦνται τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἡ ἐπισκοπὴ τῶν Κυθῆρων μετὰ τῆς Κρήτης· ταύτην δὲ ἀπὸ τοῦ 1373 ὁ πάπας Γρηγόριος ὁ ΙΑ ἀπορφανίσας τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἐποίησεν ὥστε παρὰ τοῦ Κυθῆρων χειροτονεῖσθαι τοὺς ἱερουμένους Κρήτας μέχρι Γερασίου τοῦ Παλαιοκάππα, ὃς τὴν τῆς Κισάμου συστησάμενος ἐπισκοπὴν καὶ ταύτης ἐπίσκοπος χειροτονηθεὶς ἐπινεύσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου

εισαγωγὴν ἐκ τῆς Λατίνης ἐξελληνίσαι, ἀλλ' ἄγνωστον εἰ τὸ ὑπεσχημένον ἐξεπλήρωσε (α).

§. ε. Ἀλλὰ πολὺ πλεόν ἔχει τὸ διάφορον ἢ ἐν τῷ ἡμετέρῳ χειρογράφῳ ἐπιστολῇ του Φραγγίσκου (ἦν σοι μεταγραφάμενος συμπαρατίθημι τῇ πρώτῃ ἐφεξῆς), οὐχ' οὕτως ὅτι πλείω βιογραφικὰ τοῦ γράφοντος πράγματα ἱστορεῖ, ὡς ὅτι νέαν καὶ αὐτὴ ἐξελέγχει τῶν μισαλλοδόξων αἰρετικῶν κατὰ τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου συκοφαντίαν. Ὅ,τε γὰρ ἀποστάτης Ἀλλάτιος (β) καὶ ὁ ἰταλὸς Ῥοδοτᾶς (γ) περὶ Φραγγίσκου τὸν λόγον ποιούμενοι, πατρίδα μὲν αὐτῶ «τὴν τῶν Κυκλάδων διάσημον» (δ) καὶ «εὐδαιμονίῃ αὐτῶν προέχουσαν» (ε) λέγουσι γενέσθαι, τὴν Νάξον, ἣν «μικρὰν Σικελίαν» ὁ γεωγράφος Ἀγαθήμερος (ζ) ἀποκαλεῖ διὰ τὴν παντοδαπὴν εὐφορίαν (η). ἀλλ' οὐδ' ἀνδρῶν ἐλλογίμων οὐδὲ πράξεων μνήμης ἀξίων

ἀπήλλαξε τοὺς ἱερούμενους τῶν τῆς ἀποδημίας κήπων, ἀλλὰ καὶ τούτου τῶ 1590 θανάτου κατηγορήθησαν καὶ τὰ τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ δικαιώματα (βλ. Fl. Cornelij Crota Sacra T. 1. pag. 211, 227, 264). Προσεπισημειωτέον δὲ ὅτι ἐν ταῖς (σελ. 94 καὶ 109) τῶ ἀγίῳ καὶ ἁγίῳ πνευματικαῖς τῶ Καθηλιανῶ ἐπιστολαῖς ἐπίσκοπος Κυθέρων αὐτὸς προσεγγεταί, καὶ τὴν (σελ. 404) τῶ 1616 γεγραμμένην ἀπὸ Κυθέρων ἐπιστέλλει.

(α) Ἐν τῇ τοῦ φίλου Σακελλίανος Ἀναγραφῇ τῶν τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης χειρογράφων ἀνέγνωμεν τάδε «Υγβ. Τεῦχος εἰς τέταρτον συγκείμενον ἐκ φύλλων 79 ἑλλειπές τὴν ἀρχὴν, περὶ δὲ τὴν 15. ἑκατονταστηρίδα γεγραμ. Ἐπιγέγραπται Εἰσαγωγὴ τῆς Λογικῆς, ἣτις ἐστὶν εἰς τρία διηρημένη βιβλία». Τίς οἶδεν εἰ τὸν Φραγγίσκον αὐτὴ ἔχει πατέρα;

(β) De Ecclesiae occident. atque orient. perp. consensu L. III. c. 7. §. 10. pag. 990.

(γ) Dell' origine progresso e stato presente del rito Greco in Italia T. 3. pag. 166. Roma, 1763.

(δ) «Νάξος νῆσος τῶν Κυκλάδων ἢ διάσημος». Στεφ. Βυζ. λ. Νάξος. προβλ. καὶ Σκύλακ. Περίπλ. σελ. 409. ἔκδ. Βιέν. 1807. Σουῖδ. λ. Νάξος.

(ε) Ἡρόδ. ε, 28.—(ζ) «Τῶν δὲ Κυκλάδων κρατίστη ἐστὶν ἡ Νάξος· διὸ καὶ μικρὰ λέγεται Σικελία». Γεωγρ. Α. ε.

(η) Ἐρμηνεῶν δὲ τοῦ Ἀγαθήμερου λόγους ὁ Ἰταλὸς Πορκάκης λέγει

ἄφρορς τὸ τε πάλαι (α) καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους μάλιστα χρῶ-

Parendo loro, che in questa fertilita ella non sia degna di miglior nome, essendo la Sicilia abundantissima di grani, e vero granajo de' Romani (L' isole piu famose del mondo pag. 114. Venezia, 1686). Ταυτὰ δὲ καὶ Δάππερος (Descripti. exacte des isles de l'Archipel pag. 348. Amsterdam, 1703) καὶ Κούρτιος (Naxos pag. 7. Berlin, 1846) ἐπανελάβον. Τὸ δ' εὖσινον αὐτῆς τοσοῦτον διεβεβόητο, ὥστ' οὐ μόνον ὁ δριμύς ἱαμβογράφος Ἀρχίλοχος ν ἐ-
 κ τ α ρ τὸν Νάξιον ἀπεκάλεσεν οἶνον (παρ' Ἀθην. Δειπνοσ. Α. σελ. 30) καὶ ἀμπέλου τι εἶδος Νάξιαν καλεῖσθαι παραδεδώκασιν (Ἀθην. Β. σελ. 39), ἀλλὰ καὶ κρήνην ἤδιστον βλύζουσαν οἶνον ὃ τε Εὐφορίαν καὶ ὁ Ἡρακλείδης ἱμυθολόγησαν (παρὰ Στεφ. Βυζ. καὶ Σουίδ. λ. Νάξος), καὶ τῷ Διονύσῳ τὴν νῆσον ἱερὰν ἀνέγραψαν, ὡς ἐκεῖ τοῦ Θεοῦ τεκνωθέντος (Διόδ. Σικελ. γ, 66) καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἀριάδην ἀναισχυρήσαντος (Αὐτ. δ, 64), Διονυσιαδα καλέσαντες (Αὐτ. ε, ς). «Ἔστι δὲ καὶ περὶ τὴν τοῦ οἴνου ιδιότητα διάφορον τι παρ' αὐτοῖς καὶ μνηῶν τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν νῆσον οικειότητα» (Αὐτ. ε, 52). Διὸ ναός τε εὐμεγέθης (οὗ ἔτι καὶ νῦν τὰ τῷ πανδαμάτορι μῆπινα ὑποκύψαντα λείψανα τοῖς πρὸς τὴν δυτικὴν καταπέσουσι πλευρὰν τὴν νῆσον προαγγέλουσι), καὶ τὰς Νάξιας γυναῖκας οὐτάρινα τίθειν ὁ Ἀσκληπιάδης (παρὰ Στεφ. Βυζ. λ. Νάξος), ἱερόσσης, τῆς Ἥρας αὐταῖς τοῦτο δωρησαμένης χάριν τοῦ Διονύσου, «ἢ ὅτι καὶ αὐτὸς Διόνυτος οὕτως ἐτέχθη». Ἀλλὰ καὶ αἱ Νάξιοι ἀμυγδαλά: παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διεκρίνοντο (βλ. Ἀθην. Β. σελ. 39). Τὴν δὲ παρὰ Πινδάρου ἐμνησθεμένην «χαλκοδάμαντα Νάξιαν ἀκόναν», τὴν ὑπὸ τοῦ Σχολιαστοῦ καὶ τῶν ἐφεξῆς τῆ Κρήτῃ ἀλόγως ἀπονεμομένην ἱκανοῖς ἐνθυμήμασιν ἀπέδειξε προσήκουσαν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Νάξῳ, ἔτι καὶ νῦν τὴν ὑπερέχουσαν τῶν ἄλλων παραγωγή σμυρίδα, ὃ φιλόπονος τῶν ἱερῶν γραμμάτων θεράπων Ἰωάννης ὁ Σακελλίων (ἐν Νέᾳ Πανδύρᾳ Τόμ. I. σελ. 289), οὗ ὃ παντὸς ἐπαίνου ἄξιος ζῆλος καὶ ἡ ἀκάματος φιλοπονία τῶν τε χειρογράφων τῆς ἐν Πάτρῳ ἀξιολόγου βιβλιοθήκης Ἀναγραφὴν καὶ τὰ Πατμιακά προσεχῶς, πλείω δ' εἰς τὸ μετέπειτα τῇ πατρίῳ φιλολογίᾳ ἐπαγγέλλονται πρὸς τε ἄλλην κοινὴν ὠφέλειαν καὶ πρὸς ἐξέγερσιν τοσοῦτων ἄλλων, οἱ τῇ ραστώνῃ πλῆθος ἀφορμῶν, χρόνου περισσεῖαν καὶ τὸ ἴδιον συμφέρον καταθύοντες, οἱ μὲν κατορωρυγμένοι τὸ τῆς πατρίδας σοφίας τάλαντον, ὡς ὁ πονηρὸς δούλος, φυλάττουσι, μηδ' αὐτοὶ μηδὲν αὐτῷ χρώμενοι, μηδ' ἄλλοις παρέχοντες, οἱ δ' ἀναισθητῶς εἰς οὐδὲν δέον αὐτὸ κατασπαταλῶσι.

(α) Τῶν πάλαι Νάξιων γνωστὰ εἰσι τὰ τε κατὰ τὸν Ἀλύδαμιν (Ἡρόδ. Α.

ρους ἢ νῆσος ὑπῆρξε. Νάξιοι γὰρ ἦσαν ὅ,τε τὴν συλλογὴν τῶν κανόνων κατ' ἐπιταγὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀντωνίου τοῦ Δ, ποιησάμενος περὶ τὸ 1388 Ἀρέθας (α), Κάλλιςτος ὁ μοναχός, ὁ ἔκθεσιν τῶν ἱερῶν τελετῶν συγγραψάμενος (β), Κ ἀλλίνκος ὁ ἐφ' ἱκανοὺς χρόνους ἐπὶ τῆς σχολαρχίας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικοῦ φροντιστηρίου διαπρέψας (γ) καὶ μετὰ ταῦτα τὸν τῆς Ἡρακλείας θρόνον κοσμήσας, ὃν «ἄνδρα ἐλλόγιμον καὶ πολυμαθῆ» Δημήτριος ὁ Προκοπίου ἀποκαλεῖ (δ), καὶ ἡ ἀκάματος τοῦ παμπλοῦτου πνευματικοῦ παραδείσου τοῦ Ἄθω μέλισσα, Νικόδημος ἐκεῖνος, μετὰ τοῦ ἀριζήλου ἐξαδέλφου αὐτοῦ Ἱεροθέου τοῦ ἐπαξίως τό τε τῆς Εὐρίπου καὶ τὸ τῆς Ἠπείρου ἔπειτα ποιμάναν-

64), αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις, «αἷς ἀπὸ Ξέρξου πρῶτοι ἀποστάντες ἐκ τοῦ ναυτικοῦ συγκατεναυμάχησαν τὸν βάρβαρον καὶ τῆς ἐν Πλαταιαῖς παρατάξεως οὐκ ἀσήμως μετέσχον» (Διόδ. Σικελ. ε, 52, πρὸς καὶ Ἡρόδ. η, 46. καὶ τὴν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡρωοποιημένου γαλιῶ ὄψεως ἐπιγραφὴν, ἣν ὁ φιλόπονος Σ. Πιττάκης ἐπιμελῶς ἐπέδωκεν ἐν Ἀρχαιολ. Ἐφημ. φυλ. 42 σελ. 1382), καὶ οἱ Νάξιοι κέρταροι, «οἱ Κροτωνῶς φησι παρὰ Σουίδῃ (λ. Νάξιουργῆς κέρταροι), θαλασσοκρατοῦντες ποτε Νάξιοι ἐχρώντο». Διαμνημονεύονται δὲ παρὰ τοῖς παλαιοῖς «Κροτων, Νάξιος, ἱστορικός γράψας ὀκταετηρίδα, ἣν Εὐδοξίου φασὶ» (Σουίδ. λ. Κροτων), καὶ μετὰ τοῦ Βύζου, «ὃς πρῶτος τεύξε λίθου κέραμον», καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Εὐέργου τοῦ ἀγαλματοποιοῦ (βλ. Πausan. Ε, ι, 2), Λεωνίδας τις, οὗ εἰκὼν, «Ψωφιδίων ἀνάθημα Ἀρκάδων», Ὀλυμπιάσιν ἀνέκειτο (Pausan. Γ, ις, 4). Ἴσως δὲ καὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Κυψελιδῶν ἀναθήματος ὁ ἐργάτης Νάξιος ἦν καὶ διὰ τοῦτο ὁ ποντικός Ἀπελλᾶς ἐπέγραψεν αὐτῷ, ἧ φησι Σουίδας (λ. Κυψελιδῶν ἀνάθημα), Νάξιος εἰμι ἐγὼ παγχρύσεός εἰμι κολοσσός.

Ἐξώλης εἶη Κυψελιδῶν γενεά.

(α) Βλ. Nicol. Comnen. Papadopol. Praenot. mystagogic. pag. 158.

(β) Papadopol. I. ο. p. 243.

(γ) Βλ. τὴν τοῦ ἀοιδίμου Κωνσταντίου πραγματείαν Περὶ τῶν ἐκ τοῦ κλήρου διαπρεψάντων. §. κη.

(δ) Fabric. Bibl. Graec. T. XI. p. 543. Harl.

τος ποιμνιόν (α), και εἴ τις ἕτερος (β). Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πα-
τρίδος αὐτοῦ παραδεδομένα μαρτυροῦνται μὲν ὑπὸ τε τῆς ἐν τῇ
ἀπὸ Νάξου γεγραμμένη ἐπιστολῇ αὐτοῦ φράσεως «ἐντεῦθεν ἀπο-
δημοῦντι», και εἴτι σαφέστερον ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ἡρακλείας Διονύ-
σιον δευτέρας ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἐνθα «Χάρις φησι, τῷ . . . διαπλεύ-
σαντι δι' ὑμῶν ἐκ τῆς νήσου τῶν Ἀξέων (γρ. Ναξίων (γ)), οὐ τοσοῦ-
τον ὅτι γράμματα διεκόμισε παρὰ τῶν προσηκόντων
κατὰ γένος, ὅσον ἐφ' οἷς ὦν ἠρώμην», κτλ. και ἐκ τῆς τρίτης
πρὸς αὐτὸν ἀρχομένης «Ἐμοὶ μὲν ἐξ ὅτου περ ἔγνωστο τῆς ἐνεγκα-
μένης ἀπάραι εὐθὺ τῆς δε τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων» κτλ. (δ)
ὑποβεβαίουνται δὲ και ὑπὸ τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διατάξεως, περὶ

(α) Τοῦ χριστομμήτου τοῦτου ἱεράρχου τὴν παιδείαν μαρτυροῦσιν αἱ
ἐπιστολαὶ αἱ προτεταγμέναι τοῦ «Συμβουλευτικοῦ ἐγχειριδίου περὶ φυλακῆς
τῶν πέντε αἰσθήσεων», ὡπερ τοῦ Νικηδόμου αὐτῷ συγγράφαντος ὁ ἱεράρχης
ἐκδέδωκε τῷ 1804.

(β) Ἄξιος λόγου διὰ τὸν ὅπῃ τῶν καλῶν ἱλίων γόνου τῆς Νάξου ἐγέν-
οντο ὅ, πε κατὰ τὰ μέσα τῆς τῆ ἑκατονταετηρίδος τῆς ἐν Χάλκῃ Μονῆς
τῆς Θεοτόκου ἡγουμένησας Γρηγόριος (περὶ οὗ βλέπε Βαρθολ. τοῦ Κουτλου-
μουσιανοῦ Ἑπόμνημα ἱστορ. περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην Μον. τῆς Θεοτόκ.
σελ. 37), και Μεθόδιος ὁ μετὰ τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Ἀντιοχείας θρόνου
και τὸν ἐνάρετον τρόπον και τῆς εὐσεβείας τὸ θερμὸν κληροδοτήσας τῷ νῦν
ἐπαξίως πατριαρχεῦοντι Μ. Ἱεροθέῳ. Οὐ πολλῶν δὲ τούτων ὑστέρησε και ὁ
ἀπὸ Σμύρνης ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν ἀναβὰς θρόνον Ἀνθιμος ὁ Γ.

(γ) Οὕτως, οἶμαι, γραπτέον, ὡς ἀπεμφαῖνον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν φράσιν
τῆς ἐπιστολῆς τοῦ «ἀπὸ Νάξου» ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ γράφοντος χρῆσασθαι
τῷ χυδαίῳ τύπῳ Ἄξια, εἰς ὃν ἡ Νάξος παρέμφηται διὰ τοῦ ὀνόματος
Ναξία, ὡς αὐτὴν καλεῖ και Λέων ὁ σοφὸς (Βλ. Leunclavij Ius Graeco-Ro-
man. pag. 98) μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Ῥόδου ἐπισκοπῶν συναριθμῶν και τὴν τῆς
νήσου, ἣν ὕστερον (τῷ 1083) μετὰ τῆς Πάρου συνάψαντες Παροναξίας τὸν
Θρόνον ἐκάλεσαν (βλ. Δοξαπατρ. ἐν Le Moyen Yar. Sacr. T. 1. p. 260)
ἄλλως τε δὲ οὐδὲ Ἄξιος, ἀλλ' Ἀξιώτης ὁ κάτοικος τῆς νήσου κοινῶς λέγεται.

(δ) Βλ. Κορυδαλ. Τύπ. ἐπιστολ. σελ. 438, 439 ἐκδ. Βεν.

1587 εἰσελθόντα δώδεκα καὶ ἡμισυ ἔτη διατρίψαι· ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται ψευδές· ἔμελλε γὰρ κατὰ ταῦτα μέχρι τοῦ 1599 ἐν Ῥώμῃ εἶναι· ἀλλ' ὅμως ὁ Φραγκίσκος τὴν πρὸς τὸν Κατηλιανὸν ἐπιστολὴν ἀπὸ Νάξου γράφων τῷ 1594 ὑποδείκνυσιν, ὅτι οὐκ

τρώων Παῦλος Λάμπρος). Ἐνθα πλὴν τῆς ἀχλυώδους διδασκαλίας σημειώδεις καὶ αἱ δόλιοι ὑποσχέσεις, αἷς τοὺς ἀτυχεῖς νεανίσκους ἐδελέαζον οἱ φιλόχριστοι. «Ζῆ γὰρ (ἔλεγεν ὁ Οὐδρῶφ) ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἡμῶν Βασίλισσα, δι' οὓς ἡμεῖς πάντες τὰς μείζους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἔχετε τιμὰς· σὺ ὦ δεινὰ ἔξεις τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. . . . . Τί τὸ κωλύον; οὐ δύναται ἡ ἡμῶν Βασίλισσα δι' ἀργυρίου καὶ τοῦ πρέσβειος αὐτῆς ποιῆσαι ὅ,τι ἂν θούλοιο;» κτλ. Ὡ τῆς Εὐαγγελικῆς φιλαδελφίας! Ἀλλὰ καὶ Παρισίους Αὐγουστος ὁ Φίλιππος (περὶ τὸ 1610) εἶχε καθιδρύσας τὸ οὕτω δὴ κληθὲν Κωνσταντινουπολιτανὸν φροντιστήριον (Collegium Constantinopolitanaum), ὅπως οἱ ἐν αὐτῷ διδασκόμενοι Ἕλληνες τῆ τῆς Λατινίδος μαθήσει ἀποβάλλωσι τὸ πρὸς Λατίνους μίσος, καὶ κηρύττοντες ἐν Ἑλλάδι τὸ φιλόανθρωπον καὶ καλακάγαθον τῶν ξενιστῶν αὐτοὺς στηρίζωσι τοὺς κατακτητὰς κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς δασπισίας (βλ. Jourdain l. c. p. 49—53). Καὶ τοῖς μετέπειτα δὲ χρόνοις, ὡς φησὶν ὁ τῷ 1714 γράφων Ἄλ. ὁ Ἑλλάδιος (Status praes. Eccl. Graec. σελ. 328) «οἱ ἐν Ὁξονίῳ καὶ Παρισίοις καὶ Ἀμστελοδάμῳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Δυτικῆς Ευρώπης πρὸς ἐκπαίδευσιν ἀποδημοῦντες Ἑλληνόπαιδες μυρίακς περιστοιχίζοντο παγίσι, περὶ ὧν γράφας ὁ μακαρίτης Ἀναστάσιος ὁ Ναυουσαῖος οὐκ ἐδημοσίευσεν τὰ γραφέντα πειθαναγκασθεῖς, ἔμελλε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἑλλάδιος γράψαι». Καὶ τοσαύτην μὲν οἱ τῆς Δύσεως φιλάδελφοι ὡς τὰ πολλὰ κατεβάλλοντο σπουδὴν πρὸς περιθαλψιν τῆς δεινοπαθοῦσης Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὅτι μάτην ἐκοπίασαν θηρεύοντες τὰθήρατα, τοὺς Ἕλληνας σπουδάζοντες ποιῆσαι ἀρνήσασθαι τὴν ὀρθοδοξίαν, ἐξ αὐτῶν τῶν Δυτικῶν ἄνδρες πολλοὶ συννόησαντες καὶ δυσφοροῦντες ὠμολόγησαν, λέγοντες ὅτι «οἱ Γραικοὶ προσλαμβάνοντες τὰ Δυτικὰ φῶτα καὶ τὰς κακίας τῆς ἑτεροδοξίας διορῶντες γενναιότεροι ἀντεπεξέρχονται τῆς ὀρθοδοξίας προασπισταί» (βλ. τοὺς λόγους τοῦ Urb. Corri (Etat present de l' Eglise Romaine pag. 82) καὶ Rich. Simon (Biblioth. critique T. 1. pag. 346) παρὰ Mosheim Hist. Ecclesiast. p. T. 4. p. 275 καὶ T. 5. p. 250. Maestricht, 1776). Αὕτη δ', ὡς εἴκειν ἡ τῶν Ἑλλήνων ἀκαμπτος ἐν τοῖς πατρίοις στερρότης ἐπλήρωσε χολῆς ἀντιθαύματος καὶ τὴν τοῦ Σιρ Θωμᾶ Ρουῆ (πρεσβευτοῦ

ἀρτίως ἐκεῖ ἀφίχτο· καὶ εἰ μὴ ὁ Ποντιφῆκειος συγγραφεὺς ἐπίτηδες ἐξέτεινε τὴν ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τοῦ Κόκκου διατριβήν, ἵνα πιθανώτερα τὰ ἐπαγόμενα καταστήσειεν, ἤμαρτεν ἄρα περὶ τὴν χρονολογίαν. Ἐπανελθὼν δέ, φασίν, ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν πατρίδα Νάξον πᾶσαν κατεβάλλετο σπουδὴν, ἵνα φωτίσῃ (τῷ φωτί, ὡς εἶοικε, τῆς ζοφερᾶς παπογνωσίας!) τοὺς διεφθαρμένους τὴν διάνοιαν λαούς»!! Κάν τούτοις μὲν συμφωνεῖ ὁ παπιστὴς Ἰταλὸς τῷ ἀποστάτῃ Χίω. Ἐφεξῆς ὅμως ὁ μὲν διδάσκαλός φησιν, ὅτι πυθόμενος ὁ Πατριάρχης ταῦτα δι' ἐξάρχου αὐτὸν πρὸς ἀνάκρισιν εἰς Βυζάντιον καθείλκυσεν· ὁ δὲ μαθητὴς οἶονεὶ τεχνικώτερον προπαρασκευάζων τὴν πράξιν, «Ἡ περιβόητος, λέγει, ἀρμονία τῶν ἐναρέτων ἔργων μετὰ τῆς ἀριζήλου διδαχῆς αὐτοῦ μέχρι Κωνσταντινουπόλεως ἀφικομένη παρώτρυνε τὸν Πατριάρχην Ραφαήλ, ὥστε δι' ἐξάρχου αὐτὸν εἰς τὴν βασιλεuousαν μετακομίσαι· ἔνθα καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν μετ' ἐπιφανῶν δειγμάτων καλῆς ὑπολήψεως». Πλὴν ἡ πρὸς Σεβῆρον ἐπιστολὴ ἀναιρεῖ μὲν ἄρδην πᾶσαν περὶ τῆς παλαιᾶς διδαχῆς αὐτοῦ ὑπόνοιαν, διαψεύδει δὲ καὶ τὰ περὶ ἐξάρχου ἀποστολῆς. Ἐν ταύτῃ γάρ φησι μόνον, ὅτι ὁ Πατριάρχης (ἦν δ' οὗτος ὁ τῷ ἀγγεῖ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναχθεὶς καὶ ἐπὶ πενταετίαν τὸ τῆς Ἐκκλησίας οἰακοστροφῆσας πηδάλιον Ραφαήλ ὁ Μεθύμνης (α)) ὑπὸ τῶν κατ' αὐτοῦ ἀλοῦς ἐπαίνων εἰς Βυζάντιον μετεκαλέσατο, τὸ μὲν πρῶτον δεόμενος, ὕστερον δὲ καὶ προσαπειλῶν τὰς ἀποφράδας ἐπαφήσειν ἄρα ἀπειθοῦντι· ἄς φοβηθεὶς αὐτὸς φέρων ἑαυτὸν τῇ πόλει παρέδωκε· κἀν ταύτῃ τὰς διατριβὰς πρὸς τὸ συνοῦ-

τῆς Μ. Βρετανίας ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὸ 1630) ψυχὴν ἀποτυχοῦσαν τοῦ ποθουμένου, ἵνα πικρῶς κατείπῃ αὐτῶν τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κανταβριγίας Ἀβότῳ, ὅτι «ἐγένοντο ὄντως ἄθλιον ἔθνος, ὑπὸ τῆς δουλείας ψεῦσαι ἔρποντες καὶ δόλιοι καταστάντες!» (βλ. Μ. Ῥενιέρη Κύριλ. Λούκαρ. σελ. 40).

(α) βλ. Μελετ. Ἑκκλ. Ἱστορ. Τόμ. Γ. σελ. 469.

σον τῷ γένει ἐποιεῖτο. Περὶ δὲ ἐξάρχου οὐδὲ γρῦ. Φαίνεται δ' ἐξ ἄλλων τε (α) καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς πρὸς τὸν ἱεροδιάκονον Συμεῶνα ἐπιστολῆς αὐτοῦ (β), ὅτι τὸ διδασκαλικὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτρεχε στάδιον.

§. ζ'. «Ἄλλ' οὖν ἐν Κωνσταντινουπόλει, φησὶν ὁ Ἀλλάτιος, καὶ αὐτοὺς τοὺς περὶ τὸν πατριάρχην μετέπεισεν (ὦ τοῦ θαύματος!) τῷ παπικῷ καθυποκλιθῆναι ὄγκῳ, καὶ ὑποταγῆς τοῦ πατριάρχου ἐπιστολᾶς τῷ ποντίφηκι τῆς Ῥώμης κομίσιον ἐπέμφθη· ἀλλὰ διὰ Νάξου διελθὼν τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε». Τὰ δ' ἀνάλατα [φεύδη τοῦ ἀποστάτου ἀτεχνῶς μὲν ἀναμασσᾷ ὁ Λευκῆνος (γ), οἰοεὶ δὲ ἀλίζων καὶ καρκεύων ὁ Ῥοδοτᾶς «τοιαύτη, φησὶ μετὰ στόμφου, ἐχρημάτισε τῆς διδασκαλίας (τοῦ Κόκκου) ἢ στερρότης καὶ τῶν ἐνθυμημάτων τὸ δραστήριον, δι' ὧν τὴν τοῦ πάπα αὐθεντίαν διετράνωσεν, ὥστε οὐ μόνον τὰ πνεύματα τῶν ἰσχυρογνωμονεστάτων μετέπεισε, καὶ τὰς βουλὰς τῆς γεγηρακυίας πολλῶν κακίας ἔκαμψεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ νικητῆς ἐθριάμβευσε. Καὶ δὴ ἐνδίδους οὗτος εἰς τῶν συλληγισμῶν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν καὶ τὸν ἔνθερον καὶ γενναῖον ζῆλον καθυπέβαλε τὸν ἴδιον θρόνον εἰς τὸν

(α) Οἶον ἐκ τῆς ἀνωτέρω (σελ. 8) μνημονευθείσης ῥήσεως αὐτοῦ, ἐνθα «Ἄλλ' ὅπως, φησὶ, σπουδάζων οὐνεμὶ τὸ γένος ἡμῶν, τί ἂν πρὸς σὲ γράφων ἐκτραγωδοίην; Μέσην θράττομαι τὴν καρδίαν, ἐπεὶ τὴν κατασχούσαν ἡμᾶς σκοτόμαιναν λύσαι μὲν διατείνομαι, ἀνύσαι δὲ οὐκ ἰσχύω κτλ. (Κορυδ. Τύπ. ἐπιστ. σελ. 143)· οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω (σελ. 28) παρατεθησομένης περικοπῆς τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διατάξεως, ὅπου διδασκαλος τῆς ἱερᾶς Θεολογίας καὶ φιλοσοφίας καὶ μέγας διερμηνεὺς τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας προσονομάζεται· ἦν δ' ὁ μέγας διερμηνεὺς ἢ διερμηνευτῆς ἀξίωμα τῶν μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βυζαντινῆς ἀρχῆς παρὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀρετῆς ἀμιλλαν λαϊκοῖς χαριζομένων, ἢ φησὶ Χρῦσανθος ὁ μακαριώτατος (ἐν Συνταγματ. σελ. 62 καὶ 71).

(β) Βλ. Κορυδαλ. Τύπ. ἐπιστολ. σελ. 147. — (γ) Le Quien Oriens Christian. T. 1. pag. 331. πρβλ. καὶ Cuperi Tract. de Patriarch. Constantinopolit. pag. 238.

τοῦ ὑψίστου Ποντίφηκος διὰ τῶν πρὸς τὸν Ε, Παῦλον πεμφθεισῶν διὰ τοῦ Κόκκου ἐπιστολῶν, ὃς ὑπὸ λοιμοῦ τοῦ κατερημῶντος τότε τὴν χώραν ἐν τῇ πατρίδι τὸν βίον μετήλλαξεν». Ἄλλ' ὁ μὲν τὰ περὶ τούτων διδάξας αὐτὸν Χῖος σοφιστὴς καὶ μαρτύριον φέρει ἀπαράγραπτον (πῶς γὰρ οὐ;) τῆς τῶν πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν γενέσεως, τὰς τῶν πρεσβευτῶν τοῦ χριστιανικωτάτου τῶν Γάλλων βασιλέως (τίνος;) καὶ τῆς Ἐνετικῆς Ἀριστοκρατίας ἐπιστολάς, ἃν οὐδὲ λέξιν παρατίθῃσιν, εἰ καὶ ἐπιτηδεῖως πολλάκις τοιαῦτα πλάττει γράμματα πρὸς στήριξιν τῶν ἰδίων ἐπινοιῶν. Ὁ δὲ τοῖς αὐτοῦ ἔχουσιν ἀπαρεγκλίτως ἀκολουθῶν καὶ μονονουχὶ «αὐτὸς ἔφα» περὶ τῶν λόγων τοῦ διδασκάλου λέγων Ἰταλὸς οὐδὲν περὶ τῶν πρεσβευτικῶν τούτων ἐπιστολῶν λέγει· καὶ φαίνεται ὅτι διὰ τὴν ἀνυπαρξίαν σιγῇ αὐτὰς ἐτίμησεν ὁ φιλόπικρος τῶν τοιούτων ἐξιχνευτής. Ὅτι δ' αἱ τὴν ὑποταγὴν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῷ πάπα δωροφοροῦσαι ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀλλατιανοῦ εἰσι ψευδεργαστηρίου κακοτεχνήματα (α), ὑποδηλοῖ μὲν ἡ τῶν περὶ Κόκκου ὑπ' αὐτοῦ

(α) Οἷα πάλαι ποτὶ τῶν ἡμετέρων ἐξηγήσαμεν. Καὶ πάντες δὲ μονονοῦ οἱ τῶν Διαμαρτυρουμένων σοφῶν ἐστοματίσαν τὸ ἦθος καὶ τὴν πίστιν τοῦ Ἀλλατίου, « δόλιον καὶ ὑπόουλον » αὐτὸν προσονομάσαντες (βλ. Mosheim Hist. Ecclesiast. T. 5. p. 254). Τοῦτον δ' οὖν ὁ τῆλα σοφὸς Γερμανὸς Ἐνέικιος τοσαύτης ἠξίωσε πίστεως, ὥστ' οὐδ' ὄν αὐτὸς ἐκεῖνος ὁμολογεῖ (De Consensu pag. 4096) ὅτι ἀπὸ μνήμης μετ' ἄλλων ὀρθοδόξων κληρικῶν τῇ τῶν παπισάντων ἀγέλῃ συνήλασε, τὸν Λευκάδος ἀρχιεπίσκοπον Ναθαναήλ, οὐδὲ τοῦτον ὁ κριτικὸς ἀπηνήνατο μάρτυρα παραστήσασθαι τῆς φιλανθρώπου περὶ τῶν Ἑλλήνων κρίσεως αὐτοῦ· «Ὅτι οὗτοι χάριν ἐλέους τὴν φιλάδελφον περιηγούμενοι Εὐρώπην, πρὸς ταῖς λοιπαῖς αὐτῶν ἐπαιτικαῖς χαμερπείαις ἐφόδιον ἔφερον καὶ τὴν ψευδολόγον ἐξομοίωσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν δογμάτων καὶ ἐθίμων πρὸς τὰ τῶν ἐλεημόνων εὐεργετῶν » ! (βλ. Heineccij Abbildung der alten und neuen Griechischen Kirche. 1. Th. pag. 225. Leipzig, 1744). Ὡσπερ, φησί, καὶ ὁ Ναθαναήλ, ὃς ἐν Μαρβούργῳ μὲν τῷ 1648 διατρίβων τὴν εἰς τὸν πολύτλαν πατριάρχη Λαύχαριν ψευδῶς ἀποδιδομένην ὁμολογίαν ἀποδέχεσθαι ὁμολογεῖ, εἰς Ἰτα-

πρωτοτυρημενων αληθειαι και η ποιητικης ουτως ειπειν οικονομιας
χαριν επιτηδευθεισα δια του θανάτου του Κοκκου εξάλειψι παντός
ιχνους συντελουντος αν προς εξέλεγγιν αποδεικνυσι δε και η ελ-
λειψι παντός άλλου μαρτυριου πράξεως τοσοϋτον μεν αποτρο-
παίου τοις Ορθοδόξοις, ουτω δε περιμαχήτου τοις περι την πα-
πικην πρωτειομανίαν επιβεβαιοι δε η τε άλλη του κακοσόφου Άλ-
λατίου φιλαλήθεια, και μάλιστα, η εχρήσατο περι την εξιστόρη-
σιν του βίου των μνημονεύει λογίων Ελλήνων, ενθα προς τω της
άναισχύντου κολακείας δαίμονι και υπό του της ιδιοτελείας ελαύ-
νεται διό πάντα κάλων, το λεγόμενον, κινει, ως η κεκολωμένη
του μύθου αλώπηξ, ινα όμοίους έαυτῶ πάντας αποδείξη, δραπε-
τιδας της Ορθοδοξίας και την συνείδησιν κεκαυτηριασμένου, ο
δείλαιος ! και ηούτως εχη ο παπιστής τα του Μηδιστου Τιμοκρέ-
οντος του Ροδίου παρωδῆσαι,

Ουκ ἄρα Ἀλλάτιος μόνος Ἡάησιν ὄρχια τέμνει·
Ἄλλ' ἐντί κ' ἄλλοι δὴ πονηροί· οὐκ ἐγὼ μόνα κόλουρις,
Ἐντί και ἄλλαι ἀλώπεκες (α).

§. η. Πότε δ' ἄρα και γέγονεν ὁ θάνατος του Κοκκου, ἄγνωστον.

λίαν δέ μετ' οὐ πολὺ μεταβάς θερμοῦ κατὰ τὸν Ἀλλάτιον ἐγένετο παπιστής.
Ἄλλ' ἡμεῖς οὐδαμῶς μεν ἀποροῦμεν περι της ὕβρεως, ἣν ὁ ἀνὴρ ἐκ του θη-
σαυροῦ της καρδιάς αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐκτοξεύει· ἴσμεν γάρ αὐτὸν
ὅτι μετὰ του Φηχτίου «unicum habebant finem, quo summo odio Grae-
cam exprobare possint Ecclesiam, ex aliorum libris, quidquid putidi
commenti invenire potuerunt, in suas congesserunt pagellas», ὡς ὁ ἡμέ-
τερος ἐφη Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος ὁ Λαρισσαῖος (ἐν Stat. praesens Eccl. Graec.
Praef. ad Lect.). Τὸ δέ ψεῦδος της ἀνωτέρω ἀποφάνσεως αὐτοῦ ἐξελέγχουσι
οἱ πολλοὶ τότε την Δύσιν περιελθόντες Ἑλληγες, οἱ οὐ μόνον αξιοπρεπῶς
την ἀλήθειαν ἐκήρυξαν, ἀλλὰ και τῶν πατρῶων προήσπισαν τοις του πνεύ-
ματος ὀπλοῖς, οἷος ὁ παρά του σοφοῦ Ἐλσενέρου ἐπαινούμενος ἀρχιμανδρίτης
Ἄθανάσιος Ῥοδόσταμος ὁ Πατρεύς (βλ. Elssner, *Neueste Beschreib. d. d. d. d.*
Griech. Christen in der Türckey pag. 10. Berlín, 1737).

(α) Πλούταρχ. Βίω Θεμιστοκλ. §. κα.

των δ' οὖν σωζομένων αὐτοῦ ἐπιστολῶν ὑστάτη οὐκείη ἀπο Βυζαντίου τῇ Μαιμακτηριῶνος (ἤτοι Σεπτεμβρίου) νομηνία τῷ ἀγέ γραφεῖσα (α). Ἐπειδὴ δ' ἐν τῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διατάξει λέγεται ὅτι μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τῆς τοῦ Μοναστηρίου οἰκοδομῆς ἤφατο καὶ σταυροπήγιον πατριαρχικῶ σιγίλιῳ ἐποιήσατο, τὸ δὲ τὴν χάριν ταύτην κυροῦν πατριαρχικὸν σιγίλιον πατριάρχην φέρει Νεόφυτον, ὁ δὲ β'. Νεόφυτος ἐπατριάρχευε μέχρι τοῦ ἀχιγ', πρὸ τούτου ἄρα τοῦ ἔτους ἐγένετο ἡ τοῦ Μονυδρίου ἀνίδρυσις, καὶ ἔτι πρότερον ὁ τοῦ Φραγκίσκου θάνατος. Ἡ τοίνυν τελευτὴ ἐν τοῖς ἔτεσι ἀχε—ἀχιβ' συμβέβηκε. Τὴν δ' εὐσέβειαν τοῦ Φραγκίσκου μαρτυρεῖ μὲν ἡ ἔτι καὶ νῦν μεμαρτυρημένη τῶν οἰκογενῶν αὐτοῦ ὀρθοδοξία καὶ ἡ εὐσεβῆς αὐτοῦ ἐπιθανάτιος παραγγελία πρὸς ἱδρυσιν εὐαγοῦς μοναστηρίου, ὡς εἰρήσεται ἐφεξῆς, διατρανοῦσι δὲ καὶ αἱ περισωζόμεναι ὀλίγαι τῶν ἀξιολόγων αὐτοῦ ἐπιστολῶν, καὶ μάλιστα αἱ πρὸς τὸν σοφώτατον Φιλαδέλφειας Γαβριὴλ τὸν Σεβῆρον καὶ τὸν γεραρὸν Ἡρακλείας Διονύσιον, οὗ ἡ τε ἄλλη σοφία καὶ ἀρετὴ καὶ ἡ περὶ τὰ θεῖα στεφάνου καὶ τὸ τοῦ ζήλου διάπυρον οὐ ποῦς τυχόντας ἔσχον ἐγκωμισάσας, ἀλλὰ Μελετίου τὸν Πηγῶν καὶ Μάξιμον τὸν Μαργουίνιον, ταῖς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἀγλαὰ ἐγκαλλωπισμάτα (β). Τοιοῦτος γὰρ ἀνὴρ πῶς

(α) Βλ. Κορυδαλ. Τύπ. ἐπιστολ. σελ. 437.

(β) Ἐν τῷ παρ' ἡμῖν χειρογράφῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ τοῦ Κόκκου, ὑπάρχει ἐπιστολὴ Διονυσίου τοῦ Ἱερομονάχου (ἡ 55) πρὸς τὸν Κυθήρων Μάξιμον τὸν Μαργουίνιον «ἀπὸ Γαλατᾶ Βοηδρομιῶνος (Αὐγούστου) τετάρτη ἐπὶ δέκα κατὰ τὸ ἀφγᾶ ἔτος τὸ σωτήριον». Ἐκ πολλῶν δὲ ἐσωτερικῶν τεκμηρίων εἰκάζομεν ὅτι ὁ αὐτός ἐστιν οὗτος ὁ Διονύσιος καὶ ὁ πρὸς ὃν ἰδ' φέρονται αὐτόθι τοῦ Μαργουίνιου ἐπιστολαί, ὧν αἱ δύο τελευταῖαι μόναι εἰσὶ τῷ ἀφγζ' γεγραμμέναι αὐτῷ ἠρχιερατευκότι, τῶν λοιπῶν τῷ ἀφγ' καὶ ἀφγᾶ γεγραμμένων ἔτι δὲ κἂν τῷ παρ' ἡμῖν χειρογράφῳ τῶν τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγῶ ἐπιστολῶν ἕξ εἰσι πρὸς τὸν Διονύσιον (αἱ α, γ, ρη, σβ, σξβ, καὶ σγδ), ὧν ἡ πρώτη μαρτυρεῖ ὅτι τῷ ἀφγᾶ εἰς τὸν τῆς

ἀν τοσαύτης ἡξίου τὸν Φραγκίσκον, εἴπερ καὶ μικρὸν γοῦν τι τῆς βασιλικῆς παρεξέτετραπτο, εὐνοίας, ὥστε οὐχ' ἀπλῶς βεπιστέλλειν, ἀλλὰ καὶ ἐπαινοῖς κατασέφειν; Καὶ γὰρ «ἐμοὶ δέ, φησὶν ὁ Φραγκίσκος (α), ὁ παρὰ σοῦ ἔπαινος (πῶς δοκεῖς;) ὑπῆρξε διαφερόντως καὶ ἡδὺς καὶ ὀνήσιμος· οὐ γὰρ δὴ μόνον τὴν σὴν διάθεσιν κατεμήνυσεν εὐνοία δεδεκασμένην περὶ τὴν ψῆφον τὴν καθ' ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν ἡμῖν ἔρωτα τῆς σπουδῆς ἀνεζωπύρησεν οὐ μετρίως, καὶ αἶον ἐκ σπινθῆρος πυρσὸν ἀπέφηνεν, αἰσχυνομένων ἡμῶν πολὺ κατόπιν ἤκειν τῆς χρηστῆς ταύτης σου ὑπολήψεως » (β).

Ἡρακλείας ἀνεβιάσθη θρόνον μετὰ τὸν Γρηγόριον. Ἴσως δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν βιβλιόφιλον ἐπέσταλτο καὶ ἡ περὶ βιβλίων διαλαμβάνουσα καὶ ἐπιγεγραμμένη «τῷ λογικωτάτῳ Διονυσίῳ τῷ ἐν Γαλατᾷ», ἣν Λάμιος ἐν ταῖς Διονυσίῳ τοῦ Κατηλιανοῦ (σελ. 71) ἐκδέδωκε. Τοῦτον δ' οὖν τὸν Ἡρακλείας Διονύσιον ὁ μὲν Μαργούνιος ἐν τῇ 54 ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐγκωμιάζων «Ἡ διαπρῦσιόν τε, φησί, καὶ ἡδὺ διὰ πάντων ἐνηρῶσα σάλπιγξ, τὸ δοχεῖον τῶν θείων ἐμπνεύσεων, ἡ ἐναρμόνιος κιθάρᾳ τῶν κορυσμάτων τοῦ πνεύματος, ἡ μέχρι καὶ ἡμῶν ποτε τερπνά τε καὶ λιγυρὰ ὡς δὲ σαστικὰ ἐνηχῆσασα μελωδήματα, ὃ τῆς ἐμῆς ψυχῆς καὶ τῶν ὅσα περὶ αὐτὴν διάπυρος ἐραστῆς». Ὁ δὲ Πηγᾶς ἐν τῇ 54 «Τὸν ἐμὸν, γράφει, Ἡρακλείας πῶς προσέπειτο; Παρηκολούθησά μοι τῷ κηρύγματι, κεικωνόνηκας τῶν φροντίδων, συμμετέσχεας τῶν πόνων ἐκείνων τῶν ὑπερφυῶν, συνήνελεσας τῶν κινδύνων τῶν χαλεπῶν» κτλ.

(α) Βλ. Κορυδαλ. Τύπ. ἐπιστολ. σελ. 143.

(β) Τὰ δ' ἐν τῷ Ἄν τε γ κ λ ἡ μ α τ ι (βλ. Δοσιθέου Τόμον Χαρᾶς σελ. 514) ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Νικολάου τοῦ Κεραμέως ὁδοῦ πάρεργον περὶ τοῦ Κόκκου λεγόμενα κακοζήλως καὶ ἀσαφῶς οὐδεμιᾶς δέονται, οἶμαι, ἀναιρέσεως, ἀφ' ἑαυτῶν ἀναιρούμενα καὶ μαρτυροῦντα οὐ μόνον τὴν περὶ τὴν φράσιν ἀνωμαλίαν καὶ ὀλιγορίαν, ἧς καὶ ὁ σοφὸς Κολλάριος ἐν ἄλλῳ συγγράμματι αὐτοῦ καθάπτεται (Supplement. ad P. Lambecij Commentar. pag. 397), ἀλλὰ καὶ ὅτι «ἀνευ τάξεως καὶ ἔμφορος κρίσεως» ἔγραφε, καθ' ἃ φησὶν ὁ Προκοπίου Δημήτριος (παρὰ Fabric. Biblioth. Graec. T. XI. pag. 528). Εἰπὼν γὰρ ὅτι συμμαθηταὶ τοῦ ἀποστάτου Ματθ. Καρυσόφλλη ἐγένοντο ἐν τῷ τῆς Ῥώμης φροντιστηρίῳ «Δημησιανὸς ὁ Κεφαληνίτης καὶ Φραγκίσκος Κόκκος ὁ Ἀξιώτης», «οὗτοι, προστίθησιν, ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πε π ω κ α

§. θ. Προστίθῃσι δ' ὡς ἐπισφράγισμα τοῦ βίου τοῦ Κόκκου ὁ Ῥοδοτᾶς, ὅτι ἐν τῇ κώμῃ Engages καὶ μοναστήριον ἔκτισεν ὁ Φραγκίσκος, πρὸς καταφυγὴν τῶν ὀρθοδόξων μοναχῶν καὶ παρεκκλήσιον εἰς τιμὴν τοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ λατίνου ἁγίου εἰς χρῆσιν τῶν λατίνων ἱερέων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐσφαλμένως ὁ ἰταλὸς ὠνόμασε τὴν καὶ νῦν Ἐγκαραις (α) λεγομένην κώμην τὴν ἐν τῇ ἀρκτικῶς τῆς νήσου κειμένη παραλίῳ κοιλάδι ὠκισμένην. Ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι εἰς τὴν κώμην ὑπὸρεια σώζεται Μονὴ εἰς

τες τὸ ποτήριον τῆς Δυτικῆς τρύγης, τοῦ πρὸς τὸν πάπαν λέγω σεβάσματος καὶ μὴ τῆς εἰς Χριστὸν ὑπακοῆς, ἐξεδήμησαν τῆς ἥς πρότερον νήλῆς (; μῶν γραπτέον, «τῆς πατρίδος νέοι λίαν»;) καὶ ἐπιδήμησαν γαλακτοτραφῆναι τὰ τῶν λατινοφρόνων ἀπονοήματα. Καθεστηκότες δ' ἐξέβησαν εἰς τὴν τῆς λύμης μετάδοσιν· ὧν ὁ μὲν Κόκκος ἐπανῆλθεν [εἰς] τὴν ἐνεγκαιμένην καὶ τὴν βασιλεύσαν πόλιν, προχειρισάμενος τὰ λατινοφρόνων ἐκφραυλίσματα διαθέσει πλέον ἢ πράξει, τοῦ καιροῦ οὕτω κεκληκότος τὴν διάνοιαν». Ἀλλὰ πόθεν ἦδει αὐτοὺς πρὸ τῆς εἰς Ῥώμην ἀφίξεως πεπωκότας τὸ ποτήριον τῆς Δυτικῆς τρύγης; Πῶς δ' ἄρα μετὰ πεντηκονταετία ἐγὼ διαθέσει μᾶλλον προχειρισάμενον τὰ ἐκφραυλίσματα τῶν Κόκκου, ἀν καὶ ἄνδρες, ὡς ἐβθην εἰπόντες, οὐχοὶ τυχόντες διὰ τιμῆς ἦγον καὶ ἡ Ἐκκλησία πρὸς τῷ διδασκαλικῷ καὶ τῷ τοῦ Μ. Διερμηγέως ἐτίμησεν ἀξιώματι;

(α) Ὀνόμασαι δ' οὕτως ἢ ἀρκτικῶς τῆς νήσου κειμένη τερπινοτάτη κοιλάς καὶ τὸ ἐν αὐτῇ κωμύδιον, ὡς ἔοικεν, ἐκ τῶν Καρῶν, οἱ κατὰ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ Λαμίας καλουμένης ἐποικήσαντες καὶ τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Νάξου μετωνόμασαν Δίαν πρότερον ὀνομασθεῖσαν ὑπὸ τῶν Θεσσαλῶν "Ἔτου καὶ Ἐφιάλτου (περὶ ὧν βλέπε Ἀπολλόδ., Βιβλιοθ. Α. 7), κρατησάντων τοὺς Θράκας τοὺς πρώτους κατοίκους αὐτῆς Στρογγύλης ἐτι καλουμένης (βλ. Διόδ. Σικελ. Ε, 54). Ἄδηλον δὲ καὶ τοῦ περὶ τῆς νήσου ἰδία γράψοντος Ἑλληνος ἔργον διευκρινῆσαι, πῶς καὶ διὰ τί τοῦνομα Ἐγκαραις παρέμεινε τῷ χώρῳ ἐκείνῳ; ὃν ὁ μὲν Τούρνεφόρτιος (Relation d'un voyage de Levant T. 1 p. 260. Paris, 1717) Engarez, ὁ δὲ Λουδοβ. ὁ Λακρόις (M. Louis Lacroix *Des de la Grèce*, pag. 460. Paris, 1853) Angarez ὀνομάζουσι.

τιμὴν τῆς Ἰπαπαντῆς τῆς Θεοτόκου ἀνεγερμένα ὑπὸ Ἰακώβου Κόκκου, πατὸς τοῦ ἡμετέρου Φραγκίσκου τὴν τοῦ προτελευτηκότος υἱοῦ παραγγελίαν πληροῦντος (α). Ἐπωνυμείται δὲ Ἴψηλοτέρα καὶ τῇ τῶν Κόκκων οἰκογενεῖα προσήκει. Παρεκκλησίου δ' εἰς τιμὴν τοῦ Φραγκίσκου οὐδ' ἔχνος οὐδὲν ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ σώζεται. Ἔστι δ' ὁμοῦς ἀλλαχοῦ τῆς νήσου ἐπάνυμον τοῦ Φραγκίσκου μονῆριον πλησιέστατα τῇ πόλει Νάξω· ἀλλὰ καὶ τοῦτο καταλειμμένον καὶ εἰκὼν ὡς ἀληθῶς τοῦ ὀσημέραι μαραινομένου καὶ φυλορροῦντος παπισμοῦ ἐν τε τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ, ἔνθα «αἱ λατινικαὶ οἰκογένειαι, ὡς ὁ σοφὸς Γερμανὸς φησὶν Ἐρνέστος ὁ Κούρτιος (β), οὐδὲν ἄλλο διετήρησαν τῆς ἀρχαίας αὐτῶν δόξης, εἰ μὴ τὰς γενεαλογικὰς αὐτῶν διφθέρας καὶ τὰ ποικίλα οἰκόσημα, πᾶν ἔργον φεύγουσαι καὶ μῖσος πρὸς τοὺς Ἕλληνας τρέ-

(α) Τοῦτο κατάδηλον γίνεται ἐκ τῆς προμνησθείσης (σελ. 9 καὶ 22) διατάξεως αὐτοῦ, ἣς ἀποσπάσμα παρατιθέμεν ἀπαράλλακτον. «Λέγω οὕτως, ὅτι ὅταν ἔμελλον ὁ μακαριτῆς υἱός μου ὁ ἐν διδασκάλοις ἱεραῶς Θεολογίας καὶ πάσης φιλοσοφίας καὶ μέγας διεμνηνεύς τῆς Μεγαλῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὁ κυριὸς Φραγκίσκος ὁ Κόκκος νὰ μετεβῇ ἀπὸ ταύτης τῆς γῆτινῆς ζωῆς, μοῦ ἀφησεν ἀπὸ κόπων ἰδικῶν του τριακόσια φλωρία, καὶ ἐπαράγγειλέ μου νὰ κάμω ἓνα μονῆριον νὰ εὐρίσκειται εἰς τὸ γένος μου, καὶ νὰ τὸ διορίσω ὅπως θέλω· καὶ ἐγὼ κατὰ τὴν παραγγελίαν του τὸ ἔκαμα εἰς τὸ ὄνομα τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Ἴψηλοτέρας, ἐπονομαζόμενον τῆς Ἰπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου καὶ δικαίου Συμεῶν τοῦ θεοδόχου» κτλ. Ἐκ ταύτης δὲ μαθηθάνομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι καὶ δύο ἦσαν τῷ Φραγκίσκῳ ἀδελφοί, Τζανετῆς (Ἰωάννης) καὶ Κωνσταντῖνος. Ὀνομάζεται δ' αὐτοῖσι καὶ κ α μ π ο ς τῶν Ἐ γ κ α ρ ι ῶ ν ὁ Ἐγκαραῖς τόπος, ὅπως καλεῖται καὶ τῷ τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Ζ. σιγίλιῳ, ὅπερ τῷ ἀργβ' ἀπελύθη διορίζον τὰ κατὰ τὴν σταυροπηγιακὴν Μονὴν ταύτην (σώζεται δὲ καὶ τούτου ἀντίγραφον ἔνθα καὶ τῆς διατάξεως), ἣ κατὰ τὸ προμνημονευθὲν (σελ. 9 καὶ 25) σιγίλιον τοῦ Β'. Νεοφύτου ἀπέτρεχε τῆς Μητροπόλεως τέσσαρα μίλια.

(β) E. Curtius, *Naxos* pag. 33—34 καὶ 22.

φουσαι (δύσκληρον καὶ τοῦτο κληρονόμημα τῶν πᾶσαν πρὸς τοὺς Ἑλληνας σχεῖαν ἀποφευγόντων καὶ ὡς γυναικῶδη αὐτοὺς λαὸν περιφρονούντων ἀτεράμνων καὶ θηροκαρδίων ἵπποτων!), καὶ οἰονεὶ δίκας ὑπέχουσαι ἀνθ' ὧν οἱ πατέρες αὐτῶν τοὺς αὐτόχθονας κακῶς ἐποίησαν», καὶ αὐτὴν τοῦ Σελίμου τὴν δυναστείαν τῆς αἰσχρᾶς αὐτῶν καὶ σαρδαναπάλου τυραννίας προτιμοτέραν δείξαντες (α).

§. ι. Ταῦτα ἐλλογιμώτατε διδάσκαλε, ἀφοσιώσεως χάριν ἔχεις ἐξ ἐμοῦ, πολὺ δῆπου τὰ τῆς ἐπιστολῆς ὑπερβάντος ὅρια καὶ εἰς μακρὰς λεληθότως ἐξενεχθέντος παρεκβάσεις· «τὸ γὰρ καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ οὐ μᾶλλον εἰς ἀργυρίου προσθήκην, ὡς ὁ Θεοφάντωρ φησί, τῷ ποιητῇ εἴρηται». Παρατιθέμενος δέ σοι καὶ τὰς τοῦ Φραγκίσκου ἐπιστολάς, πρώτην τὴν ἐκ τοῦ Λαμίου καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ἐκ τοῦ σοῦ χειρογράφου, καταπαύω. Σὺ δὲ εἰ μὲν τι ἐν αὐτῇ εὔροις χρησίμων, τῇ ἐκ σοῦ ἀποδίδου ἀφορμῇ καὶ τῇ τῆς ἀληθείας ἰσχύϊ, τὰ δ' ἐσφαλμένα καὶ ἀτελῆ τῇ ἐμῇ διαθέσει, προσηρημένου μᾶλλον τὸ καδῶναμιν ἔρδειν καὶ τοῖς σοφωτέροις πρὸς τὰ τελειότερα τουνθοσίμων παρέχεσθαι, ἢ τῇ ἐκ τῆς σιγῆς ραστώνῃ φιλίας τε νόμους ἀθετεῖν καὶ ἀργίας δίκην φεύγειν. Ἐρρώσο.

Ἀθήνησι τῆς Δεκεμβρίου αὐτῆς.

(γ) Βλ. τὰ τοῦ Γάλλου Σαυγήρου στιγματίζοντος τὰ ἔσχατα τῆς ἐν Νάξῳ δυτικῆς δυναστείας παρὰ τῷ Lacroix l. c. p. 464—465, καὶ τῶν πολλοῦ λόγου ἀξίων «Ἑλληνικῶν» τοῦ μακαρίτου Ῥ. Παγκαθῆ Τόμ. Γ. σελ. 465.

ΤΩ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΩ ΚΑΙ ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΩ
 ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΩ ΚΥΡΙΩ ΔΙΟΝΥΣΙΩ ΤΩ ΚΑΤΗΛΙΑΝΩ
 ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ Ο ΚΟΚΚΟΣ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Ἐκδίψω γεγονότι μοι διὰ χρόνου τοῦ δι' ἐπιστολῆς ἐντυχεῖν σου τῇ εὐλαβείᾳ, φίλε φίλτατε καὶ μοι κατὰ πᾶσαν εὐνοίαν συνημμένε, εὐκαιρος ὁ τῶν παρόντων γραμμάτων διακομιστῆς ἀπαντήσας τὴν ἐκ τοῦ δίψου φλεγμονὴν ἔσβεσέ μοι· οὐ γὰρ ἂν φαίην [ὅτι] αὐτὸ τὸ δίψος ἠκέσατο μοι. Ἐγὼ γὰρ ὡσπερ τοῦ φιλεῖν σε οὕτω καὶ τοῦ γράφειν ἀπλήστως ἔχων, ὅσον ἂν συνεχέστερον γράφω, τοσοῦτω μᾶλλον ἐπείγομαι πρὸς τοῦ γράφειν τὸν πόθον. Καὶ ἔοικα τῷ σῶ ἔρωτι βεβλημένος τὸ αὐτὸ πεπονθέναι τοῖς ὑπὸ διψᾶδος δεδηγμένοις, οἷς ἄτε λόγος, τοσοῦτω μᾶλλον ἢ τοῦ πίνειν ἔφεσις ἐπιτείνεται, ὅσῳ πλεῖον αὐτοῦ ἢ ἀπόλαυσις γίνεται (α)· τοσοῦτω σου τῆς εὐλαβείας ἐξήρτημαι καὶ οὕτως ὄλος πόθῳ πρὸς τὴν σὴν διάθεσιν ἐκδεσάσσεμαι· καὶ πῶς οὐκ ἔμελλον σταθμοῖς τοῖς ἴσοις ἀντιφιλοῦμενος; Ἐπεὶ δέ σοι καθ' ἡδονὴν τὰ καθ' ἡμᾶς εἰδέναι, ἴσθι με τῇ συνήθει τῆς κεφαλαλγίας νόσῳ παλαιόντα· οὐδεμίαν γὰρ ἄρσιν καὶ σήμερον μεταβολὴν ἐδέξατο τὸ ἀρρώστημα. Ἔστι δέ μοι οὐ τοσοῦτω δευρὸν ἢ κεφαλαλγία, ὅσῳ τὸ δι' αὐτὴν τὴν ὑπεσχημένῃν ἀποτίσαι σοι χάριν (β)· οὐδὲ γὰρ οἷός τε ἐγεγόνῃ τὴν εἰς τὴν Λογικὴν πραγματείαν εἰσαγωγὴν ἐκ τῆς Λατί-

(α) Τῆς Λουκιανείου εἰς ταῦτα φιλοπαιγμοσύνης μίμημα· κάκεινος γὰρ πρὸς φίλους, ὡς ἔοικε, γράφων καὶ τὰ κατὰ τὴν διψᾶδα ἐξ ἀκοῆς ἀφηγοῦμενος «Ἄλλὰ μοι δοκῶ, ἐπιφέρει, ὁμοίον τι καὶ αὐτὸς παθεῖν πρὸς ὑμᾶς, οἷον ἐκεῖνοι πάσχουσι πρὸς τὸ ποτόν· οἱ δηχθέντες ὑπὸ τῆς διψᾶδος» κτλ. (Περὶ Διψᾶδος §. 9. Τ. Η. σελ. 145. Bip.). Περὶ δὲ τῶν ἐκ τοῦ δῆγματος τοῦ ὄφειος τούτου, ὅς ἐστι κατὰ τινος (Bl. Cuvier Le Règne Animal. T. 2. σελ. 92) ὁ τοῦ Λιναίου Coluber Prestor, συμπτωμάτων ὄρα Γαληνὸς Π. τῆς τῶν ἀπλ. φαρμακ. κρᾶσ. καὶ δυν. ΙΑ. α. σελ. 297 καὶ Π. Πίσων. Περὶ Ἰθριακ. Α, η, σελ. 940. ἐκδ. Chart. καὶ Αἰλιανὸν Π. Ζώων Ἰδιότη. ζ, γα. σελ. 208. Schn.

(β) Ἴσ. γρ. «μὴ ἐθᾶσαι» ἢ «μὴ ἐσθηθῆναι».

νης εἰς τὴν πατρίαν γλῶτταν μεταλαβεῖν, καὶ ταῦτα ἀξιώσαντος σου καὶ δεηθέντος. Πλὴν ἀνάσχου μικρόν· ἂν γὰρ Θεὸς δώσῃ τὴν ἀπελθοῦσαν ὑγείαν ἀνακαλέσασθαι με, οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἀμοιρήσεις τῶν ἐφετῶν. Καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα τοιούτου πειρῶνται πονηροῦ δαίμονος, τὰ δὲ σὰ καὶ μάλα [καλοῦ] οἶμαι καὶ οἴου προσήκει τοῖς κατὰ Θεὸν πολιτευομένοις· τὰ γὰρ τοῦ σώματος ἐκ ψυχικῆς αἰτίας κατὰ γὰρ τὸν ἐμὸν λόγον ὡς ἐπίπαν ἐξάπτεται. Ὅθεν εὐχῶν δεῖ τῶν σῶν, εὐχῶν τῶν εὐπροσδέκτων τοῦ τεθησσεῦσαι (α) Θεόν. Ἄλλ' εἰ τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ περαιτέρω βούλει καταμαθεῖν, ἐξὸν ἀνακρίνειν τὸν διακομίζοντα τὴν ἐπιστολὴν (Ζαχαρίας δ' αὐτῷ τοῦνομα)· ἀφ' οὗ καὶ κομίση τὸ Λεξικόν, ὃ μοι ἐντεῦθεν ἀποδημοῦντι παρέσχε· πλείστην ἔχω σοι χάριν ἀνθ' ὅτου μοι τὸ βιβλίον ἐχρήσω. Εἰ δέ του καὶ τὸς δέη τῶν τῆδε, ἐφ' ὃ πέπεισαι τὴν ἡμετέραν δύναμιν ἐξικνεῖσθαι, θεθαῤῥῆκώς μοι γράφε. Ἐῤῥώσω καὶ φίλει τὸν ἀντιφιλεῖν σε εἰδότα.

Ἀφῃδ, Θαρρηλιῶνος ἕκτη ἐπὶ δεξιά. Ἀπὸ Νάξου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΤΩ ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΩ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΧΙΕΡΕΙ ΚΥΡΙῶ ΓΑΒΡΙΗΛ Τῷ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ Ο ΚΟΚΚΟΣ.

Ἐγὼ μὲν, πανιερώτατε πάτερ, παρ' ἡμῖν (ἰσ. γρ. ὑμῖν) ὤμην ἐς τόδε τὰς διατριβὰς πεποιῆσθαι καὶ μὴ οὕτως παρὰ πολὺ τῆς ἐλπίδος πόρρω κείσθαι τῶν ποθουμένων, ὥστε πάλιν με δεῖσθαι τοῦ παραπετάσματος τῶν γραμμάτων, ἵν' ἄχρι γούν αὐτῶν ψυχαγωγῆσω τὸν πόθον. Ἀλλὰ γὰρ ὁ θειότατος πατριάρχης, οὐκ οἶδ' ὅτων κατατυχῶν, οἱ λίαν ἦσαν ἄρα δεινοὶ φήμην ἄραι τε καὶ ἐξἄραι πολὺ τῆς ἀληθείας ἀνώτερον, οὕτως ἑαυτὸν παρέσχεν ἀλώσιμον τοῖς ἐγκωμίοις τοῖς καθ' ἡμῶν, ὥστε οὐδένα πέτρον, φασὶν, ἀφῆκεν ἀκίνητον, ἐφ' ὃ με ὥσπερ τινὰ ροῦν ἀλλαγῆ τετραμμένον

(α) Ἰσ. γρ. τιθασσεῦσαι=ἐξιλάσασθαι.

μετοχετεύσαιτ' εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἄλλὰ σκόπει τίσι καὶ οἷαις κε-
χρημένοις ταῖς μηχαναῖς ἡμᾶς μεταπέμπεται. Γράμμαθ' ὑπαγο-
ρεύει οὐχ' ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις· καὶ τὰ μὲν τυγχάνει δεόμενος, τὰ
δὲ καὶ προσαπειλεῖ, ὡς τὰς ἀποφράδας ἐπαφήσων ἀράς, αἱ τοῖς
ἀπειθοῦσιν ἀπόκεινται, ἂν καὶ στόμα μόνον ἀντάραιμεν. Ἰπὸ γοῦν
ταύτης ἐγὼ τῆς γραφίδος ἀλοὺς ἐκτοπώτερον· οὐδὲ γὰρ ἀββενω-
πῶς ἔχω πρὸς τὰ τοιαῦτα· ἐμαυτὸν φέρων τῇ πόλει παρέδωκα· καὶ
τοὶ πῶς οἶει, φιλτάτῃ μοι κορυφῇ, πρὸς τὴν ἀναγωγὴν δυσχεράνας
(ἴσ. δυσχεράνας), ἀνθ' ὧν τις οὐκ ἂν με τῆς ὁρμῆς ἔστησε καὶ τῶν ὀ-
πωσοῦν ἡμᾶς ἀγαπόντων; Ἄλλὰ τίνες ἡμῶν αἱ ἐνταῦθα διατριβαὶ καὶ
ὡς πᾶσαι τείνουσι πρὸς τὸ συνοῖσον τῷ γένει ἐν τοσαύτῃ ἀπαιδευσίᾳ
φορᾷ, ὃ διακομιστῆς τῆς ἐπιστολῆς ἀκριβέστερον διελεύσεται. Σὺ δὲ
μοι Πάτερ θεσπέσιε, τῷ παναγίῳ σοναίνῳ Πατριάρχῃ, οἶδ' ὅτι μου
καὶ αὐτὸς ἀποδέξῃ τὸ πρόθυμον· καὶ ἐκ τῶν εἰκότων θαρρήσεις,
ὡς ἐπειδὰν βραχὺν ὅσον χρόνον ἀνύσωμεν ἐνταυθοῖ αἰδοῖ τῆς ἀ-
ξίας τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Μαϊάνδρου πεισόμεθα, ὃν εἰς τὰς πη-
γὰς παλινδρομεῖν μαρτυροῦσιν, ὧν περ ἐξώρμησεν (α). Ἄλλ' οὖν
ἡμῖν ἢ ἀνοθεὶ πρόνοια συνεφασματο τῆς σπουδῆς καὶ ταύτῃ βραβεύσῃ
τὴν κορωνίδα, ἣν ἂν αὐτὴ δοκιμάσειε μηδὲν ὑπόχαλκον φερομένην
διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν. Ἐρῶσο καὶ ἡμῶν κήδου καὶ μέμνησο,
τῶν σῶν ταπεινῶν δούλων καὶ θερμῶν ἐραστῶν.

Ἀχδ'. Μουχυγιῶνος δ'. ἰσταμένου. Ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου.

(α) Ὁ μὲν Γεωγράφος « Σκολιὸν φησι τὸν Μαϊάνδρον εἰς ὑπερβολὴν,
ὥστε ἐξ ἐκείνου τὰς σκολιότητας ἀπάσας Μαϊάνδρους καλεῖσθαι » (Στράβ.
Γεωγρ. ΙΒ. σελ. 577). Ὁ δὲ Περιηγητῆς « Ποταμῶν δ' ὀπόσους ἴσμεν
Μαϊάνδρος σκολιῶν κάτεισι τῷ ρεύματι ἔς τε τὸ ἄνω καμπὰς καὶ πάλιν ἐπι-
στροφὰς παρεχόμενος πλείεστας » (Παυσ. Η. μα. 3). Ὁ δ' οὖν Φραγκίσκος ἐκ
τῆς ψευδῶς τῷ Πλουτάρχῳ ἀποδιδομένης περὶ Ποταμῶν συγγραφῆς εἰληφώς
ἔοικε τ' ἀνωτέρω, ἔνθα φέρονται τὰδε « ἐκαλεῖτο δὲ πρότερον Ἀναβαίων· μόνος
γὰρ ἐκ πάντων τῶν ποταμῶν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀρχόμενος πηγῶν εἰς ἑαυτὸν
παλινδρομεῖ » (βλ. Συλλογ. τῶν ἐν ἐπιτ. Γεωγραφηθ. Τόμ. Α. σελ. 574).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050504

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ